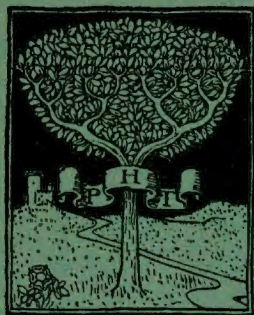

PERSONHISTORISK TIDSKRIFT

1923

UTGIVEN

AV

PERSONHISTORISKA SAMFUNDET

GENOM

IVAR SIMONSSON

ÅRG. XXIV.

HÅFT. 1.

INNEHÅLL.

	Sid.
Herman Campenhausens dagbok 1641—1653. Meddelad av GUNNAR CARLQUIST	1
Den franske språkmästarens gravsten. Ett hundraårsminne. Av K. W. HERDIN (med 2 ill.)	36
En i Finland ännu fortlevande släkt med namnet Stålhandske. Av OSMO DURCHMAN	48
Carl Magnus Stenbock †. Av GOVERT INDEBETOU (m. porträtt).	53
Richard Hjorth †. Av G. F. (m. porträtt).	57
Smärre meddelanden	60
Notiser	66

Med anledning därav att 300 år förflutit sedan Åbo Hovrätts instiftelse kommer instundande höst att utgivas

ÅBO HOVRÄTTS PRESIDENTER, LEDAMÖTER OCH TJÄNSTEMÄN 1623—1923,

BIOGRAFISKA OCH GENEALOGISKA ANTECKNINGAR, SAMLADE
AV HOVRÄTTSFISKALEN A. W. WESTERLUND.

I nämnda arbete, vilket tryckes å gott, satinerat papper i format 19×25 1/2 cm., omfattande omkr. 800 sidor, ingå biografier över 630 personer samt utbildningar av omkring 300. Av Hovrättens 34 presidenter återgivas 29 helsidesporträtt efter oljemålningar. Vid omkring 100 biografier, där porträtt ej kunnat anskaffas, komma att införas resp. sköldemärken. I verket ingå biografier rörande medlemmar av bl. a. följande släkter: Adlerstjerna, Alanus, Aminoff, Armfelt, Avellan, Barck, Bjelke, Boije, Boisman, Brander, Breitholtz, Bremer, Brummer, Bååt, Carpelan, Cederhjelm, Cederström, Creutz, Cygnæus, de la Chapelle, de la Motte, Duvall, Ehrenmalm, Ekestubbe, Falck, Feif, Fleming, Fredensköld, Funck, Furuhjelm, Gestrin, von Glan, Granfelt, Gripenberg, Gyldenstolpe, Gyllenkrook, von Haartman, Horn, Jägerhorn, von Knorring, von Kothén, Kurck, Lagerborg, Lagermarck, Leijonhufvud, Leopold, Levenhaupt, Lode, Munck, Nordenhjelm, Nordenstråle, Oxenstjerna, Paleen, Pfeiff, Posse, Rappe, Rehbindér, Ribbing, von Rohr, Rotkirch, Rålamb, Sacklén, Silfversparre, Sparre, Stierneld, Stiernhök, Stålhandske, Tandefelt, Taube, von Törne, Wallensköld, Åkerhjelm. Priset för subskribenter 150: — finska mark för häftat och 165: — för inbundet exemplar.

Rekvision å arbetet kan insändas till Red. för denna tidskrift.

Härmed rekvirerar undertecknad ^{häftat}_{inbundet} ex. „Åbo Hovrätts
presidenter, ledamöter och tjänstemän 1623—1923“.

Pris 150: — finska mark för häftat, 165: — mark för inbundet
exemplar.

Namn:

Titel:

Adress:

med afseende på de af den 1. januar 1887 afholdte valg til
kommunebestyrelsen, som er afholdt den 1. januar 1887.

ABO HÖRSKAPETS PRESIDENTER LJUVAÖSTER OCH TÄNSBYN 1887-1891

HÖRSKAPETS OCH LJUVAÖSTER OCH TÄNSBYN
1887-1891

Den 1. januar 1887 afholdtes valg til Abo Hörskapets
presidenter och ljuväoster och tänsbyn för de nästa
fyra åren. Valresultatet var följande: Presidenter
och ljuväoster: Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström,
Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J.
Sundström. Tänsbyn: Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J.
Sundström, Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström,
Dr. C. J. Sundström. Valresultatet var följande:
Presidenter och ljuväoster: Dr. C. J. Sundström,
Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J.
Sundström, Dr. C. J. Sundström. Tänsbyn: Dr. C. J.
Sundström, Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström,
Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström.

Den 1. januar 1887 afholdtes valg til Abo Hörskaps
presidenter och ljuväoster och tänsbyn for de næste
fire aar. Valresultatet var folgende: Presidenter
och ljuväoster: Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström,
Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J.
Sundström. Tänsbyn: Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J.
Sundström, Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström,
Dr. C. J. Sundström. Valresultatet var folgende:
Presidenter och ljuväoster: Dr. C. J. Sundström,
Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J.
Sundström, Dr. C. J. Sundström. Tänsbyn: Dr. C. J.
Sundström, Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström,
Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström.

Den 1. januar 1887 afholdtes valg til Abo Hörskaps
presidenter och ljuväoster och tänsbyn for de næste
fire aar. Valresultatet var folgende: Presidenter
och ljuväoster: Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström,
Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J.
Sundström. Tänsbyn: Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J.
Sundström, Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström,
Dr. C. J. Sundström. Valresultatet var folgende:
Presidenter och ljuväoster: Dr. C. J. Sundström,
Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J.
Sundström, Dr. C. J. Sundström. Tänsbyn: Dr. C. J.
Sundström, Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström,
Dr. C. J. Sundström, Dr. C. J. Sundström.

Herman Campenhausens dagbok 1641—1653.

Meddelad av **Gunnar Carlquist**.

Det är först från och med Karl XI:s krig, som bruket att föra dagböcker blir något så när allmänt i vårt land, för att mot sekelskiftet svälla ut till den rikedom, vars rester vi ha bevarade i »Karolinska krigares dagböcker». Vad som finnes i behåll av likartade uppteckningar före H. Spegels, E. Dahlbergs och N. Skyttes dagar är däremot som bekant ytterligt ringa, mest annotationer i biblar eller kalendarier av ett oftast blott för den speciellare personhistoriska forskningen betydelsefullt innehåll. Från Kristinatiden t. ex. finnas av ett större omfång knappast andra memoarliknande uppteckningar av svenska författare att ihågkomma än Agneta Horns beskrivning över »min elända och mycket vedervärtiga vandrings tid» och Johan Ekeblads genom sin regelbundenhet med en dagbok likartade brev till fadern.

Det är under sådana förhållanden förvånansvärt, att den dagbok, som här för första gången framlägges i tryck, icke långt före detta gjorts tillgänglig. Anledningar få måhända sökas dels i språket, dels den omständigheten att den innehåller en del tyngande gods utan större värde, men detta senare kan icke bortskymma det faktum, att vi här ha en förstahandsskildring från Kristinatidens Stockholm av ganska enastående slag.

Dagboken i fråga, numera tillhörig Kabinettskammarherren m. m. greve Axel Wachtmeister på Kulla Gunnarstorp, som välvilligt ställt den till utgivarens förfogande, sitter inbunden i Vol. 2 av det gamla Brokindsarkivets samlingsband. Den utgör 44 sidor in folio, som fått sin plats mitt inne bland riksdagshandlingar och avskrifter från 1700-talets mitt, och dess omotiverade placering här utgör ett av resultaten av det underliga ordningsarbete, som handlingarna på Brokind undergingo någon gång i början av 1800-talet. Som utg. på annat ställe utrett², utgör Brokindsarkivet till

² CARLQUIST, *Carl Fredrik Scheffer och Sveriges politiska förbindelser med Danmark åren 1752—1765* (1920), s. XIV ff.

en del det under c:a ett och ett halvt sekel samlade arkivet på Tyresö, och de i denna volym inbundna handlingarna härstamma utan tvivel till större delen härifrån. Tyresöarkivet gömde även många 1600-talshandlingar, till större delen rester av de arkiv, som efterlämnats av riksdrotset Gabriel Gustafsson Oxenstierna (d. 1640), hans son Gustaf (d. 1648) och dennes gemål Maria Sophia De la Gardie (d. 1694) samt med dem befryndade medlemmar av släkterna Ryning, Bielke, De la Gardie m. fl. Förbindelse mellan dagbokens författare och någon av dessa synes emellertid icke möjlig att spåra.

Däremot torde ett samband med Brokindsarkivet kunna sökas på ett annat håll. Dagbokens befintlighet bland Tyresöpapper är nämligen utan tvivel missvisande; den har icke kommit till Brokind härifrån, utan hör samman med 1600-talsarkiv, som av den lärde samlaren Melker Falkenberg bragts dit från andra håll. Där finnes sålunda en samling papper, härstammande från friherrliga ätten Stake och vars proveniens, i detta sammanhang av särskilt intresse, knappast kan vara mer än en. Dessa Stakepapper, som samla sig kring riksrådet och guvernören i Bohus län, friherre Harald Stake, ha tydligen efter hans död 1677 ärfts av hans äldsta dotter Kerstin, g. m. landshövdingen friherre Åke Ulfsparré av Broxvik. Denne hade en rad döttrar, av vilka den längst levande var Hedvig, g. m. översten C. G. Hammarsköld. Hon överlevde sin man i 18 år och avled på den Hammarsköldska fädernegården Tuna 1753. Det ligger nära till hands att tänka sig, att den ivrige samlaren Falkenberg här infunnit sig och tagit hand om papper, han fann av intresse;² hon var nämligen hans nära frände, kusin med fadern, överste Henrik Falkenberg. Det kan tyckas, att förbindelselinjen är något långsökt, men när det nu visar sig, att i Falkenbergs ägo funnits icke blott papper, som böra ha kommit till Tuna från Hedvig Hammarskölds mödernesläkt, utan även sådana, nämligen just den här ifrågavarande dagboken, som böra ha tillhört hennes mans släkt, då blir sambandet nästan ofrånkomligt. Hedvig Hammarskölds man, den ovannämnde överste C. G. Hammarsköld, hade ärft Tuna efter sin kusin Vendela, enda dottern till landshövdingen Per Hammarsköld och Elisabeth von der Linde, om vilka båda just dagbokens första notis handlar: »1641 $\frac{6}{7}$ hatt mein Schwester Elisabeth mit Perter Hamarschöld zu Segersjö . . . Hoch-

² Tillvaron av 1600-talspapper i Hammarsköldska släktarkivet på Tuna be-
höver ej tala häremot. Att döma av de upplysningar, Nina Hammarsköld lämnat
om arkivet här, synes det uteslutande innehålla rent Hammarsköldska papper, som
kunna ha ansetts böra stanna kvar i släktens ägo.

zeit gehalten.» Dagbokens författare var gift med Elisabeth von der Lindes syster Gertrud. Under vilka omständigheter Elisabeth Hammarsköld fått svågerns dagbok i sin ägo låter sig nu givetvis icke avgöra; om hon fått den till låns i hans livstid eller erhållit den till genomseende efter hans död, är ju skäligen likgiltigt. Att hon fått den, måste, intill dess en sannolikare förklaring till dess uppdykande bland Melker Falkenbergs papper presterats, betraktas som åtminstone i högsta grad sannolikt.

Dagboken har följande rubrik, tillskriven av en ganska sen, obekant hand: »Denna Journal är hållen af en, som hetat Campenhausen, men som varit broder, åtminstone styfbroder med friherrarne von der Linde, cammarrådet von der Lindes söner, som tydeligen ses af innehållet.» Uppgiften är endast delvis riktig. Författaren är nämligen, som ett noggrannare studium av handskriften visar, visserligen en Campenhausen, närmare bestämt Herman Campenhausen, stamfadern för svenska adliga ätterna von Campenhausen n:o 816 och 881, men varken någon broder eller styvbroder utan svåger till friherrarna von der Linde.

Enligt ättartavlornas obestyrkta uppgift »härstammar ätten Campenhausen ifrån Spanska Nederländerna, därifrån för religionsförföljelse skull den måste flykta, men redan år 1492 lefde en Johan Campenhausen såsom Erke-Vogt i Riga och hvilken derstädes inrättade ett fattighus för medellösa fruntimmer, Campenhagens Elend kalladt». Huru än härmed må förhålla sig, Herman Campenhausen kom till Sverige varken från Spanska Nederländerna eller Livland, utan från Lübeck, varom bl. a. följande notis i Stockholms stads tänkebok ^{5/12} 1622 vittnar: »Kom för rätten Herman Camphusen, begärandes at honom måtte bliffwa efterlåtit at sättia sigh nidh här i staden och vinna burskap. Swarades honom af rätten, at hann skulle skaffa sigh bewijs ifrå Lübeck, huru hann är där ifrå skilld. Finnes hann i sin saak richtig, då skulle hann sådan få wijdare beskeed af rätten. Hann ställte sine löfftesmenn fram, som woro Cnut Kråka och Michell Melitz, låfwandes at willa swara för honom och huad utlagor för honom utläggias skulle.»

Han har emellertid tydligen icke varit någon vanlig köpmanssven, som i främmande land sökt sin lycka, utan redan nu en köpman med anseende och självständig ställning. D. ^{29/9} 1624 skriver riksdrotset Gabriel Gustafsson Oxenstierna till sin broder rikskanslern:¹ »Herman Kampenhusen har begäret, at jag ville be

¹ A. OXENSTIERNA, *Skrifter och brefväxling*, II: 3, s. 80.

min bror intercedera, att han måtte få utskeppa någon råg.» Och kort härefter har han knutit en förbindelse med Stockholms rikaste köpman under Gustaf II Adolfs senare år, Erik Larsson (1631 adlad von der Linde), så pass intim, att han ²⁸/₆ 1626 erhöi en av dennes döttrar till äkta. Lüdeke uppgiver², att Erik Larsson 1626 erhöi tillåtelse att hålla källare och utskänkning och att denna vinhandel övertagits av Campenhausen, som för densamma byggde ett hus på Västerlånggatan. Att emellertid C. själv tidigare drivit handel av liknande slag framgår av en post i en långt senare för process med von der Lindeska familjen, där C. debiterar sig dels för 600 rdlr kramvaror, som Erik Larsson ²³/₄ 1625 utbekommit ur hans bod, dels för 1 000 rdlr vin; och att han ingalunda blott varit vinhandlare framgår av åtskilliga notiser i tidens handlingar. Riksrådsprot. ⁴/₈ 1626 meddelar t. ex., att det resolverades, »at Kamphusen schall unnas utföhra dett messingsstycke han af Herr Johan Banér i betalning bekom», och i de redan nämnda processhandlingarna påstår han sig 1628 ha levererat till kronan »musquetter, pistoler, bandler, stormhåter[!] och luntor» för c:a 22 000 dlr. Det var dock tydligen främst genom affärsförbindelser med svärfadern, som C. svingade sig upp till att bli en av Stockholms storköpmän. Som dennes ombud vistades han enligt egen uppgift 28 veckor år 1628 i Hamburg och Lübeck för att uppnegotiera penningar till den svenska kronans värvningar, och under Erik Larssons upprepade resor till Tyskland och Nederländerna i liknande storfinansiella syften² var C. hans fullmäktig i Stockholm och påstår själv, att »ingen var som Erik von der Linde kunde lijta uppå mer än honom». Hans namn skymtar även i de många handlingarna om kronans kopparaffärer, men även här har han knappast spelat någon självständig roll, utan varit svärfaderns förtroendeman. Efter dennes död 1635 drogs han in i ändlösa förhandlingar med kronan om samma kopparaffärer, då stärbhuset påstod sig ha en större fordran hos kronan, och sedan väl dessa slutförts, råkade han i en lika vidlyftig tvist³ med sina medarvingar, som här skulle taga för mycket utrymme att ens i sina huvuddrag referera.

Några sporadiska notiser ur samtida källor belysa ytterligare C:s levnadsomständigheter:

² LÜDEKE, J. A. A., *Denkmal der Wiedereröffnung der deutschen Kirche in Stockholm* (1823), s. 277, 287.

² Jfr WITTROCK, *Svenska handelskompaniet* (1919), s. 142.

³ Om denna tvists slutskede se *Liber causarum* 1646 (Vol. 96: Pars 3) i Svea hovrätts arkiv. RA.

Riksrådsprot. $3\frac{1}{2}$ 1633 berättar om en dansk student, »hvilken man håller före skola vara en spyfluga», att han blivit underkastad förhör och då påstått, att han blivit »styrkt att draga hijt till Herman Kamphusen». Om notisen insinuerar någon bristande politisk renlärighet kan icke avgöras.

1640 $2\frac{3}{4}$ diskuteras sammastädes om »den act, som Hr Christer Oxenstierna på Herman Camphuse igenom sine tjänare begått haffver, hvad straff man deröfver statuera skulle», och $2\frac{2}{3}$ resolveras, »att the tvenne Oxenstiernas tjänare, som i Nyköping begått öfvervåld på C.», skola 3 gånger löpa gatulopp och sedan landsförvisas i 3 år.

I Stockholms stads tänkeböcker förekommer C. allt som oftast, vanligen i skuldfordringsmål. 1638 $2\frac{3}{4}$ är han tilltalad, för att han icke åtagit sig förmynderskapet för Henrik Vougts barn, som magistraten ålagt honom, men undskyller sig med att han haft så mycket att beställa med sin sal. svärfaders affärer.

1639 för han de von der Lindeska arvingarnas talan emot Johan Ditmar, som förestått von der Lindes kontor i Holland och ej lämnat redovisning.

1641 $2\frac{1}{2}$ uppjudes hans säteshus på Österlånggatan.¹

1654 $\frac{4}{9}$ intecknas tvenne hans skuldebrev till Tyska församlingen mot pant i hans hus vid Järntorget.

1655 $2\frac{1}{4}$ nämnes han för sista gången här, då värderingsmän utses på hans hus vid Österlånggatan, i vilket Peter van Overbeck, Henrik Scheffer, Herman Cleberfält och Tyska kyrkan hade panträttigheter.

Enligt Stockholms ämbetsböcker² tillhörde han borgerskapets 48 äldste för stadens södra kvarter 1627—1651. Han förekommer i 1652 års mantalslängd för Stockholm³, där han nämnes under Östra kvarteret nr 132 med eget hus och betitlad grosshandlare: »Herman Kamphusen och hustru, Jungf. Wendela, Elssa, Gertrudh, dreng Anders, pig. Karin, Gertrudh. Ibid: Resident Klå och Mårten Bolting.»

D. $2\frac{2}{3}$ 1653 blev C. inspektor över stora sjötullen i Västervik. Hans dödsdatum är icke känt, men enligt LÜDEKE har han avlidit före $2\frac{2}{3}$ 1656.

Som ovanför nämnts var C. gift 1626 med Gertrud Eriksdotter von der Linde, äldre syster till de av Ogier prisade »ele-

¹ LÜDEKES ovannämnda uppgift om hus vid Västerlånggatan torde sällunda bero på en förväxling.

² Stockholms rådhusarkiv.

³ *Samfundet Sankt Eriks årsbok 1907*, Bil. pag LXXIV.

gantissimas sorores Vandeliam & Elizabetham, Gallice indutas. Galliceque loquentes», från vilka »speciocissimas puellas» den annars mycket kritiske fransmannen endast med största saknad skildes. Minst 12 barn äro kända från deras äktenskap. Lüdeke har sammanställt de uppgifter om dem, som kunnat framletas ur Tyska kyrkans arkiv; ytterligare några notiser lämnar den här publicerade dagboken. En kombinerad av dessa källor lämnar följande resultat, varvid är att märka, att ordningsföljden mellan de äldre barnen icke låter sig med säkerhet bestämmas.

1) Erik. Jfr dagboken ²⁵/₄ 1642 om hans deltagande i en skolkomedi.

2) Herman, f. 1628, d. 1642. Jfr dagboken ²⁵/₄ 1642 och ²⁶/₈ 1642 med notisen om hans begravning. Det är honom Lüdekes not s. 289 gäller: »Unter d. 26 Aug. 1642 findet sich in der Rechnung des Küsters der deutschen Kirche aufgenommen, dass für Herm. Kamphusens Sohn 3 Mal sey geläutet worden; auf welchen Sohn diess sich beziehe, bleibt indess bis auf weiter ungewiss.»

3) Lorentz, d. enl. Anrep 1694, enl. Lüdeke 1674. Adlad 1665 ²¹/₉, introd. 1672 under n:o 816, slutl. överstelöjtnant vid fortifikationen. G. m. 1) Elisabeth von Örten. 2) Catharina Wolffensköld, dotter av myntmästaren Henrik Wolf, adl. Wolffensköld.

4) Wendela. Nämnd som jungfrufadder ²²/₁₂ 1649 i tyska kyrkans dopbok.

5) Elsa, f. ²⁴/₉ 1632, d. i barnsäng ⁹/₆ 1674 och begr. i Tveta i Småland. G. m. häradshövdingen i Tuna, Sevede och Aspelands härader, slutl. vice lagmannen i Kalmar län Johan Klint.

6) Gertrud. Endast känd från ovannämnda mantalslängd.

7) Maria Elisabeth, d. barn 1636, begr. ²⁵/₇ i Storkyrkan.

8) Anna Margareta, f. 1639, döpt ⁹/₇ (Tyska kyrkans dopbok).

9) Jacob, f. 1640, döpt ²⁵/₈ (Ibidem).

10) Johan Herman, f. i Livland (enl. ättartavlornas obestyrkta uppgift) ²/₇ 1641, d. i Riga ²⁸/₂ 1705. Adlad 1675 ²⁴/₉, introd. s. å. under n:o 881, slutl. överste för Österbottens regemente och vice kommandant i Riga. G. m. Agnes Margareta Gyldenhoff, dotter av landshövdingen Balthasar Thile, adl. Gyldenhoff.

11) Johan, f. 1642 ²/₇ (jfr dagboken), döpt ⁷/₇ (Tyska kyrkans dopbok).

12) Gustaf, f. 1644 ²⁵/₆ (jfr dagboken), döpt ²⁹/₆ (Tyska kyrkans dopbok), d. 1697. Löjtnant vid Österbottens reg., g. m. Anna Elisabeth von Duderberg.

Anno 1641 $\frac{6}{7}$ ¹ hatt mein Schwester Elissabeth mit Perter Hamerschöld zu Segersjö auf mein selligen Herr Vatters Hoff Hochzeit gehalten.² Gott gebe Gelück und Segen zu ihren angefangne Ehestandt.

$\frac{4}{9}$ ist der Felttmarschall Baner, sein Gemallin mit ihren Bruder, der junge Margraff von Baden, hir gekommen.

$\frac{19}{9}$ wurd Felttmarschall Baner in die Kloster Kirche begraben.

$\frac{9}{12}$ seindt meine zwe elsten Kinder und Söne Ehrich und Herman Kamphaussen bei Magister Johanness Henger, Pastor der deuschen Kirchen gewessen, der ihnen wegen ihre Glaubenss Artikell hatt examinirett.

$\frac{19}{12}$ seindt meine zwe elsten Kinder und Söne Ehrich und Herman Kamphaussen mit mir im Nahmen der hochgelobten Dreijfoltigkeit zum ersten Mall zum Dische des Herren gewessen. Gott seij ewigh Danck darvor gesagett, der ihm den Dagh hatt leben lassen, der rigire ihnen und mich ferner mit seinen heilligen Geist.

Anno 1642 $\frac{5}{1}$ ist ein lübisck Schiff mit Hoppen von Lübeck in Brawick gekommen.

$\frac{11}{1}$ ist der grosse Reichsdagh angefangen.

$\frac{25}{1}$ ist im mein Garten Caperfolium und Krissberenbeume Laub aussgeslagen und so gross Bletter gehabt als zwischen Osteren undt Pfügsten fplegett zu sein.

$\frac{32}{1}$ ist der Camerir Jost Hansson auf dem Sloss in Arest genommen und die Dühren mit zwe Muschetires bewahrett, dass keinner hatt zu ihm kommen können, auch sein eigen Frauw oder Kinder nicht.

$\frac{4}{2}$ haben meine dreij Söne Ehrich und Herman auch Lorens Kamphaussen auf dem Weinbergh Comedie [agirett].

$\frac{4}{2}$ ist eine Schüt von Cobpenhagen hir an der Br[ücke . . .] kommen mit Ho[ppen].

$\frac{8}{2}$ ist der Prowijantmeister Hinrich Olloffson auf dem Sloss arestirett und dess Abenss von sein Bett auf gehollett worden.

$\frac{10}{2}$ ist eine herliche gutte Zeittung gekommen, dass die weimerschen und hessischen beijde Armén mit die lamboijeschen undt keisserschen getroffen haben den 7 Januarij auff der Hülsser Heide im Kemterlandt, dass also die keisserschen gantz ruinirett und hinjegen die weimerschen und hessischen den Sigh dar von gebracht. Gott seij ewigh Danck dar vor gesagett.

$\frac{23}{2}$ ist der grosse Reichstagh mit Einigkeit geendigett.

$\frac{1}{3}$ ist der Prowijantmeister Hinrich Olloffson heimlich auss dem Gefengniss gegangen.

$\frac{17}{3}$ ist der Prowijantmeister von die nachgeschigten Enspenners dott wider hir gebracht und in des Bodelss Stall gesetzt, dar der Bödel von die Leute Geldt genomen hatt, so ihm haben sehen wollen. Den 14 dito ist er dott in der Galgen auf gehenkett worden, weillen . . . dott schlag umb seinet Willen gescheen ist, die dolle Bahren haben ihm zu Dott geschlagen.

¹ Handskriftens interpunktering och vacklande bruk av stora bokstäver ha normaliserats, varjämte dess data med utskrivna månadsnamn ha förvandlats till bråkform.

² Författarens yngsta svägerska Elisabeth von der Linde, f. $\frac{1}{3}$ 1617, d. $\frac{9}{20}$ 1652, g. m. sedermera landshövdingen Per Hammarskjöld, f. $\frac{4}{9}$ 1614, d. $\frac{4}{2}$ 1671. — Svärfadern, Erik von der Linde, hade som avbetalning av kronan för gjorda penningförsträckningar 1632 erhållit Segersjö i Lännäs socken, Närke.

²⁹/₃ ist der Obersteleutnant Sältau vor Gericht gewessen und vom Leben zum Dott geurtelt alls Reichss Verrehtter.

²³/₃ ist Obersteleutnant Salltau auf dem Eisser Marckt mit dem Schwerdt das Hautt ab geslagen und am Telije Wegh auff ein Stagken gesetzt, sein Körbper in der Kabpell Kirchoff begraben.

¹⁵/₄ haben meine zwe Söne Ehrich und Herman Kamphaussen auf der Gilstuben mit die deusche Studiossen Comedie und eine Tragedie agirett und den 21 dito solches geendigett, die Comedie von Hamen, die Tragedije vom Amena und Amanduss.¹

²/₅ haben meine zwe Söne Ehrich und Herman Kamphaussen mit die deuschen Studiossen auff der Königinne ihre Begehren die Tragedie von Amena und Amanduss, auch die Comedie von Haman und Esther geagirett vor ihre Majesteten und andere fürstliche Personen und Herren auf dem Sloss in zwe Dagen nach ein ander.

²/₆ hatt Camerir Jost Hansson sein Urtell auf dem Sloss bekommen, dass erst soll ihm zwe Finger abgehauwen werden und dar nach soltte man ihm aufhenken.

¹³/₆ ist eine herliche Zeittung auss Deuschlandt gekommen, das Feltmarschall Lener Torstenson mit der keisserschen Feltmarschall Hertzog Franss Albrecht von Sassen getroffen und wir den Sigh dar von gebracht, auch Hertzog Franss Albrecht dott gefangen bekommen, disss ist in Slessigen geschen. Gott seij Danck, der unss beij gestanden hatt.

²⁶/₆ ist Jost Hansson Camerir auf dem Nordermalmss Marcgkett das Hautt abgeslagen und mitt dem Schwertt begenedigett worden wegen viller Fürbitte; sein Edellmans Brif hatt der Reichs Cansseler Axell Oxensteren selber in Stücgken gesnitten für sein Augen, da er für Gericht stundt und sein Urtell bekam.

²/₇ ist mein Son Johan Kamphaussen geboren auf ein Sontagh Abent Klocgke zehen und ist den 7 dito in der deuschen Kirchen von Magister Johanniss Henger getaufft worden. Die Manssgefatteren seindt gewesen mein Schwager Per Hammerschöld, Rittmeister Hanss Derrenthall, Herr Hinrich Karcgman, Rahtsherr hir in Stockeholm, Herr Generall Martten Augustinsson, Herr Camerir Martten Person, Cassper Norden, Bürger all hir, und Hinrich Wulff, Slosscamerir; die Frauwenss Gefatteren seindt gewessen dess Feltherren Graff Jacob Pontes della Gardie und Reichsmarsch Dochter Freuwlein Marija Sopfia, des denschen Ressidenten

¹ Det är känt (Jfr Ljunggren, Svenska dramat, s. 461), att Tyska skolans i Stockholm lärjungar plögade uppföra skådespel, men om repertoaren liksom över huvud om hela det svenska skoldramat under 1600-talet är vår kännedom synnerligen fragmentarisk, och de här nämnda dramerna ha icke tidigare varit bekanta. Av skådespel med motiv från historien om Haman och Esther äro åtskilliga kända från den tyska 15- och 1600-talslitteraturen. Populärast synes Thomas Naogeorgus' version ha varit; en upplaga med titeln: »Newe Tragödie von der Königin Esther und Haman... welche vor etlichen Jahren Thomas Naogeorgus geschriben, jetzo in gut Deutsch ubersetzt, durch Damianum Lindtnerum. Lustig und nützlich zu spielen und zu lesen» är känd från 1607. Angående Amena och Amandus kan hänvisas till Stiernhielms »Hercules», där Fru Lusta uppmanar Hercules att bland mycken annan onyttig litteratur uppbygga sig med »Schäfer Amandus», d. v. s. den om nymfen Amoena och herden Amandus handlande kärlekshistoria, som anonymt utgavs på tyska 1632. Någon dramatisering av motivet synes icke känd.

Herr Per Wibe seine liebe Hausfrau, meine Mutter Schwester Gerderutt Hussman, Johan Hochhussen Bürger all hir zu Stockholm ehlibe Haussfrau, die Frau Postmeisterin, Hustru Marija Anderssdochter, Hinrich Murmanns Bürger all hir zu Stockholm ehlibe Hauss frau.

⁷/₇ ist mit der Post eine herliche Zeittung gekommen auss Deuschlandt, das Felttmarschall Lener Torstenson durch Slessigen hin auf nach Mehren und Win gegangen seij und das er Olmits ein bekommen hat. Gott seij Lob und Preiss dar für.

²/₈ ist mein Son Herman dötlich kranchk an der hitzigen Fiber geworden und den 22 dito des Abenss sanft und selligh in dem Herren endtslaffen, nach dem er firtzen Jahr und dreij Wochen ist alt gewesen. Gott erfreuwe seine liebe Selle.

²⁶/₈ ist mein Son Herman in der grossen Kirche begraben worden. Gott verleihe sein Körbper eine sanfte Ruhe und am iüngsten Tage ihm und unss allen eine fröliche Auferstehung.

⁹/₈ kamen die brandenburch Gesanten hir zu Wasser.

¹²/₈ ist der Felttmarschall Gustafwus Horren nach dem er acht Jahr beij dem Keisserschen ist gefangen gewesen und ihm Franckreich jegen keissersche Felttmarschall Johan Dwerdt auss gewexelt wider all hir zu Stockholm gekommen.

²⁸/₈ ist mein Schwester Wendella² verlösset worden und ein Son Gustaffus Langman zur Weldt geboren, dar zu bin ich Gefatter gestanden.

²⁹/₉ ist Hertzogh Carell von Mechellenburch hir gekommen.

⁸/₁₀ seindt die Gesanten von Brandenburch von hir wider nach Hausse gezogen.

²⁶/₁₀ ist Ihre Majjestetten die Köningin wider von Lincöbbing und Wadstena zu Hauss gekommen.

¹¹/₁₁ ist eine treffliche schön Zeitung auss Deuschlandt gekommen, dass unsser Feltmarschalg Lener Torstenson dem Hertzogh Leopold wie auch Feltmarschalg Picolomi auf des Keissers Zeiten andert halb Meill von Leibzigh geslagen, dass dess Keissers gantze Infanteriej ist im Stich gebliben und wir den Sigh dar von gebracht. Gott seij ewigh Löb und Danck dar für gesaget, der helffe unss ferner umb seines lieben Sohnes willen.

¹³/₁₁ ist hir Fictorij geschossen und Dancksagungh getan ober des Könings in Franckreich jegen dem Köning in Spanien gelücklichen Forttganch in Cattellonien.

²⁴/₁₁ ist der Margraff von Baden Brautigam ein gehollet von der gantzen Ritterschaft und Bürgerreij. Den selbigen Abent Klocke zehen ist ein grosse Feuersbrunst entstanden auf dem Sloss und das neue Kriges Colega wie auch das neue Cantzelleij ab gebrandt, und ist keiner der ess weiss, wie ess ist gekommen. Gott bewahre für mehr solchen Ungelück.

³⁰/₁₁ hatt der Margraff von Baden Durlach Beijlager gehalten mit der elsten Pfalzfreuwlein Freuwlein Christina hir zu Stockholm. Gott gebe ihnen beider Zeites seinen Segen.

¹ Wendela von der Linde, f. ²⁶/₅ 1615, g. 1633 m. sedermera landshövding Tönnis Henricsson, nob. Langman, f. ¹⁸/₂ 1601, d. ²⁷/₅ 1656.

Anno 1643 ²⁰/₁ ist der Margraff von Baden Turlach mit sein Gemallin von hir nach Deuschlandt verreisett.

⁷/₂ hatt der frantzösche Ressedent Baron Dorete ein Banquet gehalten, wor auf sich Oberste Goltstein mit Herr Johan Krussen und Thure Ochssensteren trefflich hartt gezangket.

¹²/₂ hatt Graff Jacob Pontes Delagardi sein elste Tochter Freuwlein Maria Sophia mit des selligen Reichs Trux Herr Gaberiell Ochssensteren sein elster Son Gustaff Gaberiellson Ochssensteren Beijlager gehalten hir zu Stockholm.

¹⁸/₂ ist Graff Hinrich von Nassauw hir gekommen und ist mit der mittelsten Pfaltzfreuwlein Freuwlein Maria verlobet worden. Gott gebe zu Gelück.

²⁵/₂ ist ein Bürger zu Norköbbing gerichtett worden und vier andere Bürgerss das Landt verwissen, weillen sie dem Bürgemeister da selbst auss dem Fenster werffen wollen.

²³/₃ ist des Abenss Klocke fünwe ein schreglicher Sturm auss norde west endtstanden mit ein gross Frost und Sne, die selbige Nacht seindt vielle Leute und Vihe auf dem Whege gestorben und der Han von grossen Kirchthurm in des Reichs Cansseller sein Hofw ein geweihett, auch dem Thurren zu Ubsalla auf der Bauwer Kirchen ab geweihet und das Creutz biss zu den Sloss geflogen und neuen Clafter in die Erde geslagen.

²⁴/₃ zogh Hertzogh Carell von Mechellenburch von hir wider nach Deuschlandt, und war mein Bruder Ehrich Lind sein Prestaff biss nach der Grensse zu.

¹⁵/₄ ist Graff Philip von der Lippe hir zu Stockholm gekommen.

²/₅ ist Graff Hinrich von Nassauw von hir durch Pollen nach Österreich verreisett.

⁶/₅ ist der Landtgraft Friderich von Hessen Cassell hir zu Stockholm gekommen.

¹⁰/₅ ist Hertzogh Franss Hinrich von Sachssen Lauwenburch hir in mein Hauss zu Herbergh gekommen.

¹²/₅ ist Ihre Majjestetten die Köningin zum ersten Mall in die Rigirung ein gegangen. Gott gebe dass ess in eine gelückliche Stunde müge geschen sein.

¹/₆ ist heute Zeitung gekommen, das Köning Ludewich in Franckreich den 14 Aprill eben auf die Zeit und fast umb die Stunde, wie sein selliger Herr Vatter für 33 Jahren ist erstochen worden, sanft undt selligh entslaffen. Gott erfreuwe seine Seele.

²⁸/₆ ist mein Bruder Ehrich Lind von hir nach Hollandt verreisett, von dar mit dess Felttherren Graff Jacob Pontes Dellagardi sein Son Graff Mangnuss Dellagardi nach Franckreich und Italien verreisett.

¹⁹/₇ ist Hertzogh Franss Hinrich von Sachen Lauwenburch wider von hir nach Deuschlandt [gezogen].

²⁴/₇ seindt meine beide Söne Ehrich undt Lorens Kamphussen deponiret von Johan Kemp da mallen in des Deposter Stelle undt ab-soluiert von Professor Hinrich Auciuss da mallen in des Decanuss Stelle und ein geschriben und Testamonium gegeben von dem da malss Mangnicuss Magister Martinuss Eri Gestrinuss.² Gott gebe ihnen seinen Segen.

² *Uppsala univ. matrikel*, utg. af A. ANDERSSON, 2, s. 99.

$20/8$ ist Landtgraff Friderich von Hessen nach Deuschlandt gezogen, nach dem er kurtz zu voren die jüngste Pfaltzfreuwlein Freuwlein Lenora ist verlobet worden.

$29/8$ seindt die Gesantten von Portigall hir gekommen.

$32/8$ haben die Portigissen Audienss gehabt.

$23/9$ seindt die Gesantten von Lübeck hir gekommen.

$15/9$ haben die lübsche Gesantten Audienss gehabt.

$5/10$ ist der Reichstagh angefangen.

$20/11$ ist der Reichstagh geendiget und haben die Reichsstende ihren Abschedt bekommen.

$26/11$ ist die Kirche Jacob auf dem Nordermalm von dem Ertzbischoff Dochter Paelij eingeweiht.

Anno 1644 $20/1$ ist ein öffentlich Mandat wider den Köning in Dennemarck auss gegangen.

$23/1$ ist der Herhold Nilss Nilsson Lindegren nebenst ein Trombeter nach Dennemarck gesondett den Krieg anzukündigen.

$6/2$ ist die erste Marss vort gegangen nach Dennemarck.

$14/2$ hatt Herr Gustaff Horen die erste Schantze in Dennemarck ein genommen.

$17/2$ hatt Felmtmarsckalg Gustaff Horen Helssingborch ein genommen.

$6/3$ ist der densche Resedent Peter Wiebe sampt die densche Bürger von hir gezogen.

$7/4$ hatt Felmtmarsckalg Horen Landtsron in Schone ein genommen mit dem Schloss.

$14/4$ ist Admirall Simon Stüwert zum ersten Mahl mit 6 Schiff jegen die Denschen in die Sehe gegangen.

$5/5$ seindt die 6 Schiffe under Admirall Stüwert wider in die Scheren gekommen, nach dem sihe nichts in der Sehe vernommen.

$24/5$ ist die Festung Laholm von Felmtmarsckalg Horen erobert.

$22/5$ seindt 28 Cronnenschiffe und 4 Brandtschiffe zu Sigell gegangen under Reichs Admirall Class Fleming und zwe viici Admirals Ulfsparre und Bielcgkenstierenna.

$30/5$ hatt man dreij Sonnen in ein Cirkell über den Schloss stehen gesehen.

$1/6$ ist die gantze Schiffsflotte zu Sehe auss gelauffen.

$18/6$ ist ein Abgesandter von Brandenburch hir gekommen.

$25/6$ ist mein Sohn Gustaf geboren des Abens halb firttel für zehen, den 29 dito ist er in der deuche Kirche getauft von Magister Johannes Henger. Die Mannsgefatteren seindt gewessen Herr Mattias Sob, schwed. Reichsrath und Assessor im königlich Hoffgericht zu Stockholm, Herr Baron Jacob Schütt, fici Presedent im königlich Hoffgericht zu Stockholm, Herr General Maior Hinrich Flemingh und Ritter Marsch, Herr Gaberiell Guldenancker, fici Statthalter zu Stockholm, Herr Jönss Hinrichson, Bürgemeister hir zu Stockholm, Hanss Bremer, Bürger und Handelssman zu Stockholm, Marcus Stenman, Kaufgesell von Lübeck, Tomass Funck, Bürger hir. Die Frauensgefatteren seindt gewessen Frau Maria Nef, Herr Reichsrath Johan Schütz sein Frau, Herr Larss Sparre Reichsrath sein Frau Catarina Batt, Jungfer Gundill Rossensterren, Rathsherr Arwe Dawitson sein Frau H. Madalena Hüsing, Rathsherr

Michell Abrahams Frauw H. Elissabett Gübers, Jacob Feiff sein Frauw H. Catarina Ollofsdochter.

¹⁵/₇ hatt man zwe Schiffs armada am Himmell gesehen des Abenss Klocke elffen und andere mehr Himmellsszeichen.

²³/₇ seindt die hollendische Gesanten hir gekommen.

²⁴/₇ ist der franssösche Gesanter hir gekommen.

⁶/₈ ist unsser gantze Schiffsflotte wider in die Scheren gekommen und Admirall Clas Flemingh mit dott gebracht.

⁷/₈ ist der franssösche Ambassadör nach Dennemarck gezogen.

¹⁷/₈ ist hir ein Schifs capetein von die hollandische Flotte gekommen, bringet das Admirall Martten Tissen mit die gantze schwedische hollendische Flotte durch den Sundt gegangen seindt, sonder einige Resscontre hir in die Ostsehe, und ist der Admirall dar vor geadelt worden und gross Recompanss dar für bekommen und zum Adelsnahme bekommen Martten Anckerhelm.

²⁸/₈ ist unss Schifs flota auss der Scheren gelauffen under Generall Feltzeugmeister Herr Carell Gustaff Wrangell und Admirall Peter Blom Commando nach Kalmar, alda sihe sich coniungiret haben mit Martten Tiesson Anckerhelm sein holndesche Flotte und auf die Dehnen zu gehen. Gott verleihe Sigh.

⁸/₁₀ ist der Reichstagh angefangen und die vihr Stende zum ersten Mahl auf gegangen.

²⁰/₁₀ ist die Schlacht zwischen die Schweden und Dehnen zu Sehe geschen, dar in vihr den Sigh behalten und die Dehnen den kurtzeren gezogen und haben vihr von ihm 10 Schiff bekommen, ein im Brandt geschossen und zwe in Grundt geschossen, die Dehnen sein 17 Schiffe starck gewesen. Gott sei ewigh Lob und Danck der unss den Sigh gegeben hatt, der stehe unss ferner beij.

²⁷/₁₀ haben die hollendische Gesanten hir zu Stockholm Fictorije gebrant wegen Eroberung Sass von Gent.

²⁴/₁₁ seindt zwe von die eroberte dehnsche Schiffe alss Patientcia und Oldinburch hiran gekommen, da den erst von die dreij Cronnen die schwedische Lossung geschossen, dar nach die beijde Schiffe zwemahl rundt umb alle Stücken gelösset, auch die densche Flagen hangende under die schwedische Flagen.

²⁸/₁₁ sein zwe von die hollendische Gesanten als Monsieur Bicker und Monsieur von Ess von hir nach Lübeck gesigelt mit ihr eigen Schiff Die vergülte Sonne genandt.

⁷/₁₂ ist unsser genedigste Köningin Köningin Christina zu Rigirung dess Reichs getreten, und haben die 5 Rigirungs Rahte ihre Vormundtschaft und Regirung abgelegt in Beijsein alle vihr Stende dess Reichs, und ist der Reichstag dar mit geendiget.

²⁹/₁₂ ist hir Zeitung gekommen, dass Feltmarsckalg Torstenson mit Graff Croij ein Treffen gehalten den 23 November, nicht weit von Leibzigh beij Fleming, dar vihr Gott lob den Sigh dar von gebracht, Gott sej dar führ Danck gesaget.

²⁹/₁₂ ist der hollendische Gesanter Herr de Witte von hir auf die Tractaten nach Calmar gezogen.

Anno 1645 ¹⁶/_x dess Morgens Klocke 5 ist mein Schwester Margareta¹ sanft und sehlig in dem Herren entschlaffen.

²¹/_x ist mein sehlighe Schwester Margareta in die grosse Kirche begraben, Gott verleihe ihr und unss allem am jüngsten Tag ein fröliche Aufehrstehung.

²³/_x ist der Reichscansseller Herr Axell Ochssensteren, Herr Johan Schütz, Herr Matthias Sob, Herr Ture Bielcke von hir auf die Trachtatten zwischen Schweden und Dehnnemark nach Calmar gezogen.

⁸/₂ seindt unsser Abgesanten wie auch dehnsche Gesanten zum ersten Mahl zu Brömssebro auf ein klein Holm $3\frac{1}{2}$ Meill von Kalmar und $3\frac{1}{2}$ Meihl Weges von Christiannopell zu samen gekommen und beijder Zeites ihre Vollmacht auf gewissen, und hatt der Reichscansseller erst ein Oratcion gthah, dar auf der dehnsche Hofmeister Herr Coruizet Ullefehltt kurtz geantworttet.

²³/₃ ist hir Dancksagungh gehalten wegen der gelücklichen Progress General Leutmant Köningsmarck und Helm Wrangell im Stift Bremen und Holstein.

²⁷/₄ ist hir Dancksagungh gehalten ober die herliche Fictorije, so Feltmarsckalg Torstenson in Böhmen 6 Meheil von Prage den 24 Feberuarij mit dess Keijssers sein Feltmarsckalg Hatzfelt, dar innen ehr gefangen worden, auch viele andere Generalss Persohnen mehr.

¹³/₅ ist die Schiffsflotte von hir nach Dalleröhn zu Sigell gegangen. Gott wolle sihe geleiten.

³/₆ ist die hollendische Schiffsflotte alls 50 Orlogss Schiffe und 400 Couardi Schiffe freij durch den Sundt gegangen und haben kein Zoll gegeben an die Dehnen.

⁷/₈ ist der Fride zwischen Schweden und Dehnnemarck geschlossen zu Brömssebro. Gott seij Danck.

²³/₈ seindt die Fridespuncten zwischen Schweden und Dehnnemarck von beider Seits Abgesanten under geschriben zu Brömssebro und also wihr den lieben Friden bekommen. Gott seij Lob, Ehr und Preiss.

²⁴/₈ ist hir Dancksagungh gehalten worden ober den lieben Fride mit Schweden und Dënnemarck.

²³/₉ ist der Ratification von unsser Köninginn auch von Köning in Dehnnemarck zu Markeröö übergeben worden.

²⁸/₉ sein die Abgesantt von Hamburch, Lübeck und Brehmen hir gekommen.

⁶/₁₀ ist der Reichs Raht Johan Krauss und sein Mutter Frauw Frauw Brigita Dela Gardij in die grosse Kirche begraben worden.

⁷/₁₀ haben die hamburger und lübecke wie auch die brehmer Gesanten zum ersten Mahl Audienss gehabt beij I. K. Majjstetten.

²⁶/₁₀ seindt die braunswicksche und lünnenburcksche Gesanten hir gekommen.

⁷/₁₁ ist hir Dancksagung gethan wegen den lieben Fride zwischen Schweden und Dënnemarck. Gott seij Lob, Ehr und Preiss.

²²/₁₁ seindt die hamburger, lübsche und brehmer Gesanten von hir nach Hause gezogen.

¹ Margareta von der Linde, f. ²⁴/₄ 1609, g. 1) m. rådmannen i Stockholm Valentin Nilsson, 2) m. direktören vid Afrikanska guldkompaniet Hans Neuman.

⁸/₁₂ hatt ein Professor Laurentcius Bodock von Rostock auf die Königin ihre Geburtstag ein exterordinari Oratcion gethan von Fortuna Christina auf dem Schloss zu Stockholm.

²⁸/₁₂ seindt dess Bischof von Brehmen seinne Gesanten hir an gekommen.

²⁰/₁₂ seindt die rusche Gesanten wider von hir gezogen.

²¹/₁₂ ist der franssösche Ambassadör Munsiiör Tullerij, so zwischen Schweden und Dennemarck ist Interponent gewesen und Friede gemacht, auss Dennemarck hir an gekommen.

²⁶/₁₂ haben dess Bischoff von Brehmen sein Gesanten Audienss zum ersten Mahl gehabt beij die Königin.

²⁷/₁₂ hatt der franssösche Ambassadör zum ersten Mahl Audienss beij die Königin gehabt.

²⁸/₁₂ ist der franssösche Ambassadör zum anderen Mahl auf beij die Königin gewesen, und hatt den fransschen Recidenten Chenit zum ersten mahl zum Audienss gebracht.

Anno 1646 ²²/₁ hat die Königin den franssöschchen Ambassadör Munsiiör Tullerij und alle Reichs Rahtte zu Gast gehabt.

²³/₁ ist ein Abgeordneter von Venedigh mit Schreiben an die Königin hir an gekommen.

²⁰/₁ hatt man dess Morgenss dreij volle Monden am Himmell gesehen, der rechte Mondt mitten im.

²³/₁ hatt der venedische Abgeordneter zum ersten Mahl beij die Königin Audienss gehabt.

²⁶/₁ haben die braunswigsche und lünnenburchsche Gesanten ihren Abschedt von die Königin mit gutt Contentement genohmen.

²⁹/₁ seindt die braunswigsche auch lünnenburchsche Gesanten von hir gezogen.

³⁰/₁ hatt der franssösche Ambassadör Munsiiör Tullerij mit gutter Contentement sein Abschedt von die Königin genohmen.

³²/₁ ist der franssösche Ambassadör Munsiiör Tullerij wider von hir gereisset, und ist die gantze Bürgerschaft in voller Gewehr ihm zu Ehren auf gezogen, auch viehr Companie von die Königin ihre Gardij und von dreij Cronnen und Schifsholm, auch zwe Stücken auf dem Eissermarckt ihm zu Ehren zweij mahl die schwedische Losse gegeben worden, und haben ihm die gantze Ritterschaft Geleit gegeben ein viertell Weges ausserhalb der Stadt, und haben die Bürgerss auch die Gardij zwe mahl Salwe gegeben.

¹/₂ hatt Obersteleutnant Clingespor^x sich selber mit ein Messer viehr Wund in sein Brust gestochen auss Melancoleij, ist aber dar von nicht gestorben.

¹⁰/₂ ist die Königin nach Gewell, Obsall und Kufferbergh, Silberbergh und Öhrebro, auch Westras gezogen.

²³/₂ hatt der venedische Abgeordneter sein Abschedt bekommen.

¹⁶/₂ ist Larss Spar sein Stall mit viehr Fperde so Gustaf Gustafson zu gekommen und sein schön Wagenzeugh und all sein Reitzeugh auf gebrandt und wehr dass Feuer baldt im grossen Hauss mit gekommen.

^x Staffan Klingspor, f. ²⁶/₂ 1611, d. ⁴/₃ 1676, slutl. generalmajor av kavalleriet.

¹⁷/₂ hatt ein Steinhauwer auf den Krauwemunchholm sein Frau elffen Wunden gestochen, sihe ist aber bei Leben gebliben, ehr ist etzliche Iahr melancolisch gewesen, ehr ist aber gefencklich ein gezogen.

²⁰/₂ ist der venedische Abgeordneter von hir gezogen.

²⁷/₂ seindt die pommersche Landsstende ihre Gesanten wegh gezogen.

²⁴/₃ ist unsser Königin von Kufferbergh und Gewell wider zu unss hir gekommen in Stockholm.

²²/₃ ist die Landtgrewin von Hessen Cassell ihre Gesanten hir gekommen.

²⁵/₃ haben die Landtgrewin ihre Gesanten bei unsser Königin Audienss gehabt.

¹³/₅ ist der alte Fpalzgraff hir gekommen.

²⁵/₅ ist die grosse Ambassado von den Grossfürsten auss Muskaw hir gekommen, 110 Personen.

¹⁸/₅ ist Landtgrave Fritz hir gekommen.

²²/₅ haben die ruschen Gesanten bei der Königin zum ersten Mall Audienss gehabt und haben wegen ihres Grossfürsten die Königin 40 Stück gülden Duch, gülden Atlasch, auch gülden Damasch und den 32 Timer Zobellen pressentiret, die Gesanten aber vor sich selber die Königin 6 Stück gülden Duch, 3 Timer Zobellen, ein par Zobellen von 300 Rdlr., zwe Par lebendige Zobellen, ein lebendige Mardt.

²⁶/₅ haben die Russen Conferens gehabt.

¹⁸/₆ haben die Russen zum anderen Mahll Audienss bei der Königin gehabt und ist wegen dess ewigen Friden beijde Cronnen Confermacion gegeben worden, welche Confermacion der Gesantter die Königin selber hatt ober reichet, dar nach die Königin selbest den Gesanten auch ihre ober geben.

³/₆ seindt dreij Cronen Schiffe von hir nach Gottenburch gesigelt alls Marss, der Admirall und der Swan, auch dass dritte [1] der Jeger, dar auf soll Grave Mangnuss Dela Gardij gesandtsweiss nach Frankreich gehen.

²¹/₆ seindt 17 Cronen Schiffe von hir nach die Dallerss gesigelt und dar Soldatten ein zu nehmen, die zu der Arme in Deuschlandt sollen geführet werden, und ist Graff Gustaff Leuwenhuwud Generall Majjor dar ober.

¹⁷/₆ hatt dess Landtgraven von Darmstadt sein Abgeordneter Munsieur Johan Christian von Boijneburg von die Königin sein Abschedt bekommen.

¹⁸/₆ ist Hertzog Adolff von hir nach Frankreich gezogen.

²¹/₆ ist dess Landtgraven von Darmstadt sein Abgesandter Munsieur Johan Christian von Boijneburg von hir gezogen.

³⁰/₆ haben die rusche Gesanten ihren Abschedt von die König bekommen.

¹/₇ haben die rusche Gesanten ihren Abschedt von die Königin genohmen und ihr valedicirt.

⁶/₇ seindt die rusche Gesanten von hir nach Riga gesigeltt mit zwe Cronnen Schiffe, der Falck und der Osche, von dar gehen sihe nach Muschauw.

⁸/₇ ist Grave Mangnuss Delagardij führ ein exterordenarij Ambasadör nach Franckreich gezogen, 140 Personen von hir, da den zu

Caliss 60 Personen zu kommen soll, dass sein gantze Comitatz sein soll 200 Personen.

⁹/₇ hatt der Cassellsche Gesandt sein Abschedt von die Königin bekommen.

¹⁶/₇ ist der Landtgrewin von Hessen Cassell ihr Gesanter Munsieur Hoff von hir nach Curlandt gesigeltt.

¹⁷/₇ seindt die holsteinsche Gesanten hir gekommen.

²¹/₇ haben die holsteinsche Gesanten zum ersten Mahl bei der Königin Audijenss gehabt.

⁵/₈ ist Grawe Jacob Delagarde von hir nach Deuschlandt gereisset. zu dem Heillbrun bei Halberstadt zu Gross Oschersleben sein Augen alda zu curiren lassen.

²⁹/₈ ist herr Gustaff Gustaffson von die Königin zum Freijherren zu Wibyholm und Grawe zu Wassburgh gemacht.

⁶/₉ hatt Landtgraff Friederich von Hessen Kassell mit Fpaltzgraw Johan Cassemir sein jüngstes Freuwlein Freuwlein Leonora Beijlager gehalten hir auf dass königlich Schlos zu Stockholm.

²/₁₀ haben die holsteinsche Gesanten ihr Absched bekommen von die Königin.

⁶/₁₀ seindt die holsteinsche Gesanten von hir weghgezogen.

⁷/₁₀ ist der Ppalzgrawe von Neuweburg und Düsseldorf sein Gesanter hir gekommen Munsieur Grissheim.

⁹/₁₀ ist Landtgraw Friderich von Hessen Cassel mit sein Gemallin nach gehaltenen Beijlager von hir nach Deuschlandt gezogen.

¹⁰/₁₀ hatt der Fpaltzgraw von Neuweburg und Düsseldorf sein Gesanter zum ersten Mahl bei der Königin Audienss gehabt.

¹³/₁₀ hatt die Königin zum ersten Mahl in die Revision ein Urthell gesprochen über Jörgen Bonsack sein ermordeten Son und Cassper Dreling, beide Bürger von Riga, darin Cassper Dreling die Sache ehrhalten und Bonsack verlohren.

¹²/₁₁ ist Grav Jacob Delagardij Reichs Marsck von den Heillbrun zu Hauss gekommen, aber ihm hatt ess nicht geholffen.

¹²/₁₁ ist Herr Leonartt Torstenson Feltmarsckalg aus Deuschlandt von der Arme wider hir zu Hauss gekommen.

⁶/₁₂ seindt die russche Abgeordneten aus Dennemarck hir gekommen.

¹¹/₁₂ seindt die russche Abgeordneten nach Dennemarck wider von hir nach Riga und von dar nach Russlandt gezogen.

⁷/₁₂ ist Hertzog Hinrich Julius von Sachessen Lauwenburg sein Gesanter hir gekommen.

²⁰/₁₂ ist ein Schiff, so dreij Tagen von Lübeck gewessen, hir an der Brücken gekommen.

²²/₁₂ hatt Hertzog Hinrich Julius von Sachessen Lauwenburg sein Gesanter zum ersten Mahl bei der Königin Audienss gehabt.

²³/₁₂ ist dess Cardenall Masarini aus Franckreich sein Abgefertiger hir gekommen.

Anno 1647 ²/₂ hat der Cardenall Mazarinij aus Franckreich sein Abgefertiger zum ersten Mahl bei der Königin Audienss gehabt und die Königin wegen der Cardenall verehrett 2 tursche Pferde mit Leib-

farb, Silberduches Decke mit Silberfranssen, 2 ungarsche Fperde mit Silberduchs Deck, 2 barbarsche Fperde mit Silberduchs Deck, und vielle schönne allerlej Sachen, so kostbar seindt.

⁹/_x ist der Bischoff von Gottlandt und 5 Bürgerss zum ersten Mahl hir auf den Reichestag gekommen.

¹⁰/_x ist ein Abgesanter aus Sibenburg von Ragotschie hir gekommen.

¹⁰/_x hatt der Fpalzgrav von Neuwburg und Düsseldorf sein Abgesanter Munsieur Griessheim von die Königin sein Abschedt gekommen.

¹²/_x hatt Ragotschi, Fürst aus Sibenburg, sein Abgesanter zum ersten Mahll beij der Königin Audienss gehabt.

¹³/_x hat der Fpalzgrav von Neuwburg Düsseldorf sein Abgesanter Munsieur Grissheim die Königin valedisiret.

¹⁴/_x ist der Reichestag zum ersten Mahl aus geblassen.

¹⁷/_x ist Grav Mangnuss Delagardij aus Franckreich wider zu Hauss gekommen, nach dem ehr sein grosse Ambasada da selbesten ab gelegtt hatt, und ist hir mit gross Prozess ein gehollett worden.

²⁰/_x seindt die Stende dess Reiches mit Umbblassen gefodert worden.

²¹/_x seindt die Stende dess Reiches zum ersten Mahl auf den Reichestag auf gegangen, und hat die Königin die Propocicion gethan.

²⁴/_x ist dess Cardenall Masarinij aus Franckreich sein Abgeschigter wider von hir nach Franckreich gezogen und selbige Tages von die Königin sein Abschedt genommen.

³/₂ hatt der Fürst Ragotschi aus Sibenburg sein Abgesanter sein Abschedt von die Königin bekommen.

⁵/₂ ist der sibenburgsche Gesanter von hir gezogen.

⁵/₂ seindt die Stende des Reiches zum anderen Mahl auf gewesen.

¹⁴/₂ hatt der Supredent auf Gottlandt zum ersten Mahl nach dem sihe hir zum Reichestag gekommen für unsser und nun ihre Königin auf dem Schloss geprediget und hatt ihm der Reiches Marsckalg wegen die Königin zu Taffell geladen an die Königin ihr Tisch.

¹⁶/₂ ist der Feldt Marsckalg Leonart Torstenson zum Freiherr zu Wihrestad und Grav zu Ohrtala von die Königin gemacht zu Recompens für seinne grosse Dinste.

²/₃ seindt die Stende dess Reiches zum driten Mahl auff gewesen.

⁷/₃ hatt Graw Mangnuss Delagardi mitt dess Fpalzgrawens Johan Cassemir sein mittelste Freuwlein Freuwlein Maria hir auf dem königlichen Schloss zu Stockholm Beijlager gehalten, und ist den 10 dito dess Abenss ein Thurnir auf den Schloss gehalten, wor beij ein Feuer werck gepflogen, den 11 ist dess Nachmitag ein Ringrehnnen geschen.

¹¹/₃ ist ein Post von den Grossfürsten aus Muschauw hir gekommen.

¹⁴/₃ seindt vier Bischöff gemacht in der grossen Kirchen hir zu Stockholm in Beijsein die Königin, als erst zu Ertzbischoff der Supredent zu Obsall Tochter Leneuss, der Supredent hir zu Stockholm Doctor Olaj Laurelius ist geworden Bischoff zu Westrass, Bischoff zu Lincoping ist geworden Magister Prüss Supredent zu Gottenburg, der Supredent zu Jencöping Magister Benckt Baas ist Bischoff zu Wecksiö geworden.

¹⁵/₃ seindt die dreij Grawen im Ritterhaus ein genohmmen, so die Königin gemacht hatt, alss erst der Reiches Cansler Axell Oxensteren, der Feltmarschalg Leonar Torstenson, Gustaff Gustaffson.

¹⁷/₃ ist Grav Mangnuss Delagardi Reiches Rath geworden.

¹⁶/₃ hatt der Muschauwitische Post zum ersten Mahl beij die Königin Audienss gehabt.

²⁴/₃ seindt die Stende des Reiches zum lesten Mahl auf gewesen, und ist der Reichsteg hir mit geschlossen.

²²/₄ ist hir Zeitung gekommen, das ein Stillstandt oder Neutralitet zwischen disse Crone Schweden auch. Franckreich und Chur Beijeren seij geschlossen den 4 Martzij zu Ulm.

¹¹/₅ ist die Königin nach Obsaall hin gereisset.

¹¹/₆ ist der junge Printz Christianus quintus zu Dennemarck gestorben in Churfürst von Sachsen Landt.

²²/₆ hatt Hertzogh Julius Hinrich sein Abgesanter und Canseler Mithoff von die Königin sein Abschedt bekommen.

²²/₆ ist die grosse Ambasada von hir nach Rüsslandt gereisset, und ist der Reichs Rath Herr Erich Güldensteren der vornehmste und oberste Gesanter, dar nach Oberste Hanss Wrangell aus Liefflandt und den der dritte Secretarius Canterstein und mein Bruder Erich Lind ihr Marschalck.

²³/₆ zog des Hertzogen Julius Hinrich von Sachsen sein Cansler und Abgesanter von hir.

¹⁴/₇ kam Hertzogh Carell von Mechelenburgh hir.

¹⁷/₇ hatt Hertzogh Carell von Mechelenburgh zum ersten Mahl Audienss beij der Königin.

²⁷/₇ kam Landtgraff Friderich von Hessen Cassell hir.

²⁰/₈ zogh Graff Gustaff Gustaffsohn gesandtweisse von hir nach Brandenburgh nach Ablegung sein Ambasada die könichliche Wittwe von dar nach Wollin in Pommerren zu bringen.

²⁵/₈ zogh mein Bruder Lorens von der Lind von hir nach der Arme zu im Teuschlandt und machte ihm K. Majjt zum Generall Maijor.

⁵/₉ zogh Landtgraff Friderich von Hessen Cassel wider von hir nach Teuschlandt.

¹⁰/₉ brante die gantze Stadt Calmar ab biss auf viehr Heisser.

¹⁰/₉ zogh Hertzogh Carell von Mechelenburgh von hir nach Teuschlandt.

²³/₁₀ bekam des Graffen von Waldeck sein Rath Mons:r Antonij Ram sein Abschedt von der Königin.

²⁴/₁₀ zogh des Graffen von Waldeck sein Rath von hir nach Teuschlandt, Mons:r Antonij Ram, und hatt er hir im Hause logiret.

¹³/₁₁ ist der densche Resedent Peter Jull hir gekommen.

¹⁰/₁₂ gebar Graff Mangnuss DelaGardij sein Fürstin ein jungen Sohn und wurd den 19 dito getauft und Gustaf Adohlf genant.

²⁸/₁₂ ist Schiffer Jochem Blom in vier Tagen von Lübeck hir her gezigelt.

Anno 1648 ⁸/₁ wurd Her Gabriell Gabriell Oxensteren von hir auf sein Hoff Sundeby gebracht und wurd dar begraben.

¹⁶/_x wurde der Reichs Rath Broder Andersson Råhlam in Sangte Clara Kirche begraben.

²⁰/_x wurd die Gräffin Frauw Anna Margareta Sture von hir nach Ubsaall gebracht und den 23 dito dar begraben, sie ist zu Ossnabrüg gestorben.

²³/_x kam eine Schute von Lübeck hir an gesigelt, auch von Dantzig ein.

⁶/₂ kam Hertzogh Erenst Günter von Holstein Sünderburgh hir.

⁸/₂ ist Lilieström, auch der junge Graff von Wiet hir gekommen.

²¹/₂ hilt Graff Gustaff Adolph Leuwenhaut Hochzeit mit Graff Jacob Dela Gardij sein ander Tochter und Freüwlein Freüwlein Christina Catarina.

²⁶/₂ kam ein Boijert von Hollandt hir an gesigelt.

³⁰/₂ zogh Ihr Könichliche Majjesteten Resedent zu Cassell Herr Schweder Diterich Kleiche von hir nach Cassell und hatt hir im Hausse logiret.

²¹/₄ zigelte dass Schiff Julius, so Ihre Könichliche Majjesteten dem Cardenal Masarini verehret hatt, von hir benebenst noch ein Schiff Vortuna genant zur Couoie mit nach Franckreich.

⁹/₅ nahm Hertzogh Erenst Günter von Holstein Sünderburgh sein Abschedt von die Königin.

²³/₅ zogh Hertzogh Erenst Günter von Holstein von hir nach Teuschlandt.

¹⁶/₅ kam Hertzogh Franss Hinrich von Sachsen Lauwenburgh hir mit ein Hoffjuncker Wladisla Ferdinand Wrocheim, ist ein vom Adell auss Mehren, wie auch Hertzogh Julius Hinrich von Sachsen sein Secretarius Hanss Georg Fürstern und den Secretarius Peter Neuman, ein Feltcher Martinus Spies, zwee Paschen Gertt Ludewich von Bress und Hanss Rühlenberg, haben hir im Hausse lossiret.

¹⁷/₅ besuchte Hertzogh Carell Gustaff Hertzogh Frans Hinrich.

¹⁸/₅ nach der Malzeit hatte Hertzogh Franss Hinrich von Sachsen Audiens beij Ihre Könichliche Majjestet.

²³/₅ legte Hertzogh Carell Gustaff unsser Königin und die Cron sein Eidt ab und wurd von alle Reichs Rätthe zu der Königin begleitet.

¹/₆ ist Zeitung gekommen, das Felt Marschalck Gustaff Wrangell dess Keijserss sein rechter Flühgell beij Ausburgh geslagen hatt.

¹/₆ ist Baron Herr Gustaff Gabriellson Ochsensterren Reichs Rath, auch Baron Herr Ture Bielcke Reichs Rath sanft und sehlig entschlaffen.

⁹/₆ zigelte die zwene Schiffe als das Fligende Hirsch und Klein Schlüssell von hir, und ist auf dem Hirsch Herr Erich Rühning Reichs Admirall, auf dem Schlüssell Herr Erich Güldensterren, die zigelten nach Stettin, alda sihe die könichliche Wittwe von dar hir her begleiten sollen.

²²/₆ ist hir Zeitung gekommen, das den 4 dito beij Weblingen zwischen den lamboijschen und hessischen Generall Leüttenant Johan Geisse ein Treffen vor gegangen, darin die hessischen victoriciret.

²⁹/₆ ist der Bischoff von Brehmen Hertzogh Friderich Königh Christianus quintus sein Sohn nach seines Vatteren Todt in Denemarck gehuldiget worden.

²⁹/₆ valedicirte Hertzogh Carell Gustaff Hertzogh Franss Hinrich vom Sachssen.

¹/₇ zogh Hertzogh Carell Gustaff von hir nach Teuschlandt und wurd beij der Arme Generallissmus. Gott gebe Glück und Seegen zu sein Vornehmen.

³/₇ zogh Graff Mangnuss Gabriel Dela Gardi von hir nach Teuschlandt und bleibet zu Leibzigh Generall.

²⁹/₇ kam Hertzogh Roderich von Wührtenbergh hir.

²²/₇ hatt Hertzogh Roderich von Württenbergh Audiens beij der Köningin.

²²/₇ bekam Hertzogh Franss Hinrich sein Expedition von Ihr Könichliche Majjesteten.

²⁶/₇ zogh Ihre Majjtt ihre Frau Mutter entiegen nach die Dalerss.

²⁹/₇ wurd die könichliche Wittwe mit grossen Process ein geholet, alss 30 Careten undt 60 Pferde ohne die Handtrosse, auch wahr die gantze Bürgerschaft in Gewehr undt aus grosse Stücken 440 Schüsse gethan. Gott seij Lob undt Danck, der sihe wieder hier verhoffen hatt.

²⁹/₇ kam Fpaltz Graff Christian Augustus von Sulsbach mit sein Freuwlein Schwester hier.

⁷/₉ valedicirte Hertzogh Franss Hinrich Ihre Majjtt.

¹⁰/₉ ist Dancksagung gethan undt Victorij geschossen über den glücklichen Fohrtganch Generall Köningsmarck in Bohömen undt den Printz de Conde jegen Ertzhertzogh Leopold zwischen Douaij undt Arras, in welchen blutigen Treffen die Franssosen im Anfangs grossen Schaden erlitten, weillen aber die Spanier sich all zu frühe undt zeitig die Victoriam ein gebildet und daheru aufs Plündern begeben, ist die frantsöschie Caualleria solche ersehend mit gantzer Macht auff die spanische Infanterie eingedrungen, hat selbige nicht allein glücklich geslagen, sondern auch alles wieder erobert undt endlich den Sieg erhalten, auch zu gleich Dancksagung gethan wegen der glücklichen Überkunft der könichlichen Wittwen undt auss groben Geschütz 440 Schiss geschen.

¹²/₉ bekam Hertzogh Julius Heinrich sein Secretario Hanss Georg Förster sein Expedition von Ihre Majjtt. wegen seines Herren.

²⁵/₉ zogh Hertzogh Franss Heinrich von hier nach Teuschlandt mit sein Hoff Juncker Ladesla Ferdinand Wrochheim, Hertzogh Julii Heinrich sein Secretario Hanss Georg Förster, Secretarijo Peter Neüman.

²⁴/₉ kam ein polnischer Gesanter hier von Hertzogh Caroll in Polen abgeschidtd.

²⁵/₉ hatte der polnische Gesanter Audienss beij dem Reichs Marschalg.

⁶/₁₀ hatte der polnische Abgesanter beij Ihre Majjtt Audienss.

²³/₁₀ bekam der polnische Abgesanter sein Abscheidt von Ihr Majjtt.

¹⁴/₁₀ zogh der polnische Abgesanter wieder von hir auf Dantzigh.

²⁴/₁₀ ist der lang gewünschte Friede im Teuschlandt zu Ossnabrügh undt Münster von die Keijsserliche, Cron schwedische, Cron Frankreich, Churfürsten, Fürsten, Graffen undt Stenden des Römischen Reichs Abgesanten geschlossen undt von ihnen alle undergeschriben. Gott seij ewigh Lob undt Danck dar vohr gesaget, der helffe fehrner.

²⁵/₁₀ ist Comisarij Löwenklou von hier nach Teuschlandt verreisset.

⁵/₁₁ ist hier Dancksagungh gethan wegen den lieben Frieden im Teuschlandt.

²/₁₁ ist Obersteleutnant Georg Hartman sein Diner Georg an dem Stein gestorben undt ist am selbigen Tagh auf geschniten von Doctor Fuchs des Fpalzgraffen von Sultzbach sein Medici undt ein Stein auss der Blasen genohmen grösser alls ein Ganss Eij gewogen 32 Loth.

¹³/₁₁ ist Gustaff Hansson Taubenschildt mit der Ratificacion von Ihre Maijtt. undergeschriben von hier nach Osnabrügh gereisset.

²⁷/₁₁ kam dass Feuer auf dem Könichlichen Schloss im Frauenzimmer lohss, wurdt aber Gott Lob wieder baldt gestillet.

¹/₁₂ zogh Margraff von Baden wieder von hier nach Pommeren.

⁴/₁₂ zogh Hertzogh Augustus von Sachsen sein Abgesanter Licentiat Herr Francischus Sobell von hier nach Sachssen Lauenburgh.

⁸/₁₂ hatt unsser genedigste Königin ihr Gebuhrtag celeberriret. Gott lasse ihr viele Jahre leben undt den Tag mit gutten Gelück und Freuwden celebieren unss arme Unterthanen zu Freuwd und Trost.

Anno 1649 ²/₁ ist Ihre Maijtt Secretario Canterstein auss Polen wieder hier an gekommen.

²/₁ kam ein englischer Ritter Palentin hier von die Königin in Engelandt hier her gesandt.

¹⁷/₁ ist König Cassemirus in Polen gekrönet worden undt den vohrigen Tag hatt er zu Crako sein Einzugh gehalten.

¹⁶/₁ ist der Reichs tagh auss geblassen.

²²/₁ seindt die Stende des Reichs zum ersten Mahl auf dem Reichstag auf gegangen.

³¹/₁ ist König Carell Stüwart in Engelandt des Nachmitages umb 2 Uhr für der Schloss Fporten auf dem Schaut von dem Scharffrichter mit ein Beil auf dem Block unschuldiger Weisse sein Haut abgeslagen. Gott wolle diejenige Rebellen in Ewigkeit darfür straffen.

⁸/₂ seindt die Commucationes Ratificationum zwischen den Herren Keijserlichen, Könichliche schwedische, Könichliche frantzösche wie auch Churfürsten, Fürsten, Graffen und Ständen des Römischen Reichs solenniter geschen zu Münster. Gott seij dafür Danck, das auch dieser Stein gehoben, dessen Güte verleijhe ferner das obrige, so annoch restiret, auch balde seine Richtigkeit erlangen müge.

¹⁹/₂ ist Generall Ridewin hier gekommen von Printz de Valiss abschigdt.

²⁰/₂ hatt Ridewin beij Ihre Maijtt Audienss gehabt.

²⁰/₂ ist ein Münich von Neapoliss hier an gekommen, giebt vohr dass er nach Dantzig undt Polen will, ist ein ziemlich Wech in der Richte.

⁵/₃ kam Graff Mangnuss Gabriell dela Gardij von der Arme auss Teuschlandt hier.

⁸/₃ ist unsser Hertzogh Caroll zum Erb undt Reichs Fürst erkleret worden. Gott gebe ihm seinen Genad und reichen Segen undt lasse ihm lange auch viele Jahre glücklich undt wohl leben.

¹²/₃ nahm Hertzogh Roderich von Wührtenbergh sein Abscheidt von Ihre Maijtt.

¹⁵/₃ kam Landtgraft Ludewich von Hessen Darmstadt hier.

²⁵/₃ zogh Hertzogh Roderich von Wührtenbergh von hier nach Teuschlandt mit zwene seine Hoffjunckerßs Friederich von Lafert undt Mons:r de Meij.

²⁸/₃ hatte Landtgraff Ludewich von Hessen Darmstadt Audiens bej Ihre Maijtt.

²⁹/₃ ist der Reichstag aus geblassen undt den 20 dito seindt die Stände zum ersten Mahl auff gewesen.

³/₄ hielte Fpaltzgraff Christian Augustus von Sultzbach hier auf dem könichlichen Schloss Hochzeit mit der Gräfwın von Nassau Amelia, des sehlgigen Fehltmarschalg Herman Wrangell nachgelassene Wittwe.

⁸/₄ kam des Churfürsten von Brandenbuhrg sein Gesanter Mons. Klest hier:

²⁰/₄ kamen die pommersche Stende ihr Gesanten hier, der princepalste ist ein Baron Herr von Puttbuss, der ander Johan Christoff Stürtzcius.

²⁰/₄ nahm Landtgraff Ludewich von Hessen Darmstadt sein Abschet vom Ihre Könichliche Maijtt.

²²/₄ hatte der brandenburghsche Gesanter Mons:r Klest Audiens bej Ihre Maijtt.

²⁴/₄ kamen die stralsundesche Gesanten hier.

²⁶/₄ zogh Landtgraff Wihlhelm von Darmstadt von hier nach Teuschlandt.

²⁶/₄ nahm der frantzöische Resedent Mons. Schnüt sein Abschedt von Ihre Könichliche Maijtt undt bekam ein klein Nohl von 800 Reichstaller.

²⁶/₄ hatten die pommersche Abgesanten Audiens bej Ihre Maijtt.

²⁷/₄ bekamen die stralsundsche Herren Audiens bej Ihre Maijtt.

²⁸/₄ kam Hertzogh Adolff auss Italien, Frankreich, Teuschlandt, Hollandt wieder hier.

²⁰/₅ zogh Graff Mangnus Gabriel De la Gardij wieder von hier zu der Arme nach Teuschlandt.

³/₆ reissete Fpaltzgraff Christian Augustus von Sultzbach mit sein Gemahlin von hier nach Teuschlandt.

⁵/₆ kamen die rusche Gesanten hier undt wurden mit die gantze Bürgerschaft ein geholt in voller Gewehr.

⁹/₆ bekamen die rusche Gesanten Audiens bej Ihre Maijt undt brachten ihre Presenten mit auf, alls güllen Samet, Taftten, Tapeten, Zobellen. Ihre Maijt. lissen ihn stadtliche trachtiren, bej welchen Trachtament sihe unwillig wurden, das sie ihre unnützen Eigenwill und Unvorstand nicht haben müchte Gesundtheiten zu drincken, die kleinen vohr die grossen zu zihen.

¹⁶/₆ wurd Hertzogh Adolff mit Proses eingeholt zu sein Bejlager, alls 16 Paar Handt Fperde, 19 Carässen undt 70 Fperde da vom Adelss auf rietten mit Heer Pauchen, 13 Trompeters, auch waren die gantze Bürgerschaft in voller Gewehr.

¹⁹/₆ hielt Hertzogh Adolff Bejlager hier zu Stockholm mit des Reichs Druchses Graff Peter Brae sein einiges Freülein, Freülein Elsa Beata. Gott gebe zu Glück.

⁷/₇ kamen der Stadt Brehmen ihr Abgesanten hier, alls Docter Jochim Hünnikin und Docter Snel.

- ⁸/₇ kam der königliche polnische Abgesanter hier.
- ¹²/₇ hatt der königliche polnische Abgesanter des Vohrmitages beij unser Könichliche Majitt. Audiens und mit Carossen auf geholt.
- ¹²/₇ hatten die brehmische Abgesanten nach Mitag beij Ihre Könichliche Majitt Audiens, auch mit Carossen auf geholt.
- ²³/₇ kamen die brehmische Stende ihre Abgesanten hier.
- ²⁶/₇ reisete der Reichs Rath Herr Benedicht Schütz gesantsweiss von hier auf Copenhagen, da er wegen Ihr Majitt. unsser genedigste Königin beij der Königin in Dennemarck Gefatter gestanden zu der könichliche Freülein.
- ³¹/₇ bekamen die brehmische Stende ihre Abgesanten beij Ihre Majitt. Audiens, wurden auch mit Carossen auf geholt.
- ²/₈ bekamen die pommersche Stende ihre Abgesanten wie auch die stralsundesche Herren Abgesanten von Ihr Majitt. Abscheidt.
- ³/₈ reiseten die pommersche Stende ihre Abgesanten von hier auf Pommern wie auch die stralsundesche Gesanten auf Stralsundt.
- ¹⁸/₉ bekamen der Stadt Brehmen ihr Abgesanten von Ihr Majitt. Ihren Abschedt und Verehrung.
- ²⁰/₉ bekam der polnische Abgesanter von Ihr Majitt. sein Absched und Verehrung.
- ²³/₉ bekamen die brehmische Stende wie auch die stadische und verdische Abgesanten Ihren Abscheidt und Verehrung von Ihr Majitt.
- ²⁵/₉ reisete der Stadt Brehmen ihre Abgesanten wieder nach Teuschlandt.
- ²⁸/₉ reisete der polnische Gesanter wie auch die brehmische Stände, stadische und verdische Gesanten von hier auf Teuschlandt und Polen.
- ²⁸/₉ kam der frantzösche Abgesanter Mons:r Bresi, so in Polen ist Ambasadör gewessen, auss Polen hier.
- ²⁵/₁₀ bekamen die moschowitische Gesanten ihren Abschedt von Ihr Majitt., wurden von unsser genedigste Königin mit grosse Verehrung begabet und auss Ihre Majitt. Küche tractiret.
- ²⁹/₁₀ reiseten die moschowitische Gesanten von hier auf Riga und war die gantze Bürgerschaft in Gewehr.
- ¹/₁₁ wurd das grosse Balet² auf dem könichlichen Schloss in der Reichs Saal getantz und war Ihr Majitt. die Göttin Diana, Hertzogh Adolff der Gott Apollo, da die Göttin Diana den Liebes Gott Cupido sein Flügel lemete, ihm sein Bogen, Kocher und Fpeile ab genommen und in zweij gebrochen im Beijsein Ihr Majitt. die Könichliche Wittwe, Hertzogh Adolff sein Fürstin Fpaltz Freülein von Sultzbach, der gewessene polnische Ambasadör auss Franckreich Mons:r Bresi, auch Mons:r Klest, Churfürstliche Brandenburgsche Ambasadör, auch die Herren Reichs Räte und ihre Frauens, wie auch viele andere Herren, Frauens und Jungfrauen und unzeliche Bürgerleüte auch Cronebedinten.
- ⁹/₁₁ reissete der gewessene polnische Ambasadör auss Franckreich Mons:r Bresi wieder von hier auf Polen zu.
- ⁹/₁₁ wurd zum ander Mahl wieder das Balet auf dem Reichs Saal getantz, da war Ihr Majitt. die Göttin Diana in Beijsein so grosse Versammlung wie das erste und wurd ess zwee Tage getantz.

² Stjernhielm, Then fänge Cupido. (Jfr Silfverstolpe i Samlaren 10: 17.)

²⁰/₁₁ bekam der portigische Resedent sein Expidicion.

¹⁴/₁₁ bekam der portegische Resedent sein Absched und Verehrung von Ihr Majjtt.

²⁷/₁₁ reisete der portegische Resedent von hier auf Portegal.

⁸/₁₂ kam Hertzogh Christian von Mechlenburgh sein Rath und Abgeschigter Lorens Bodock, Professor zu Rostock, hier.

⁷/₁₂ bekam Hertzogh Christian von Mechlenburgh sein Rath und Abgeschigter Lorens Bodock, Professor zu Rostock, Audienss bei Ihr Majjtt.

⁸/₁₂ wurd hier über disse gantze löbliche Königreich Danckfest gehalten wegen den lieben Frieden im Teuschlandt, da dan Ihr Majjtt. selber hier unden in der Stadt in Sangte Niclass Kirche mit ihre Frau Mutter die Königliche Wittwe war, da wurd eine schöne Musick auss allerhandt Instrumenten, Pauchen und Trommeten gehört, des Abenss hielt sie auf dem könichlichen Schloss ein städtliche Banket, da wurd 7 mahl angericht 5 mahl Essen und 2 mahl Confect, auch wurd dess Abenss ein schön Feuerwerck geworffen und also Ihr Majjtt. Geburtstag mit darbeij gefeiret.

⁹/₁₂ wurd das grosse Friedens Balet² getantz, wor unter Ihre Majjtt. die Gottin Pallas presentirte.

¹⁰/₁₂ kam der frantzösche Ambassadör Mons:r Schnijt auss Franckreich wieder hier.

Anno 1650 ¹³/₁ kam der Resedent Björenklau von Münster wieder hier.

²⁸/₁ wurd das Zusammenkunt von alle Reichs Rätthe auf dem könichliche Schloss gehalten zum ersten Mahl.

⁸/₃ sturb der Reichs Admiral Herr Carell Carellsohn Guldenhielm des Abenss Klocke zwölff.

²²/₃ bekam unser genedigste Köningin ein gefericliche hitzige Fieber, da sie etzliche Wochen sehr zwach dar an lach.

³⁰/₄ ist unser genedigste Köningin zum ersten Mahl wieder auss ihre Sichbette auf gestanden. Gott sej ewig Danck gesaget.

²/₅ kam ein Abgesanter auss Oldenburgh hier.

²⁰/₅ hatte der oldenburghsche Abgesanter Audienss bei Ihre Majjtt. und wurd er mit ein Caross aufgeholt.

¹²/₆ kam ein moschowitische Anuoie hier.

¹⁸/₆ hatte der moschowitische Anuoie Audienss bei Ihr Majjtt.

²⁸/₆ ist zum ersten Mahl mit Heer Pauchen und Trompeten auss geblassen und durch den Heerholt obelessen, dass alle die Reichs Stende, so schon zu dem Reichstag versamlet sein sollen, sich angeben und ihre Vohlmacht auf wissen, ass die Ritterschaft im Ritterhaus, die Pristerschaft in der grosse Niclass Kirche, die Bürgerss auf dem Rathshaus, die Bauren auf der Gillestuben.

³/₇ ist zum andern Mahl auss geblassen, dass die Stende des Reichs sollen ihren Vohlmacht auf wissen.

⁵/₇ ist der Reichstag mit Heer Pauchen und Trompeten auss geblassen und durch den Reichs Heerholt Niclass Lindegren auss geruffen worden.

² Stiernhielm, Fredz-afl. (Jfr Silfverstolpe i Samlaren 10: 18.)

⁶/₇ hatt der Reichstag ein Anfang bekommen und seint die dreij Stende des Reichs zum ersten Mahl bei Ihr Majjtt. auf dem Reichs Saal gewesen, der Ritter Marschalck ist gewesen Herr Swante Sparre Statthalter zu Obsaal. Gott gebe dass ess eine glückliche Ende gewinnen müge.

²⁷/₇ hatte der portegische Fürst Emanuel Audiens bei Ihr. Majjtt gehabt.

²⁴/₇ hatte der portegische Gesanter Audiens bei Ihr. Majjtt.

²⁵/₇ kam der lüneburgsche Abgesanter hier.

³²/₇ hatt der portegische Gesanter geheim Audiens bei Ihr. Majjtt.

³/₈ bekam der hessische Resedent Mons. Badenhassen sein Abscheidt von Ihr. Majjtt. und eine güldene Kette von 400 Ducaten mit Ihr. Majjtt. Bildniss darein.

¹¹/₈ kamen die stralsundesche Herren und Abgesanten hier zu der Crönungh.

¹³/₈ reisete der Mons. Badenhassen, der hessische Resedent, wieder nach Teuschlandt.

¹⁶/₈ bekam der portegische Fürst Emanuel sein Abscheidt von Ihr. Majjtt. und verehrete ihm Ihr. Majjtt. ein Kleinott mit 7 grosse Faseten und 6 kleine, kost 3500 Reichs thaller, sein Sohn bekam ein Kleinot mit 5 grosse Fasetten und 8 kleine, kost 1500 Reichs thaller, sein Hoffmeister eine güldene Kette von 100 Ducaten.

²⁹/₈ bekamen die stralsundesche Abgesanten Audiens bei Ihr. Majjtt.

¹⁹/₈ sieggelte der portegische Fürst Emanuel mit Ihr. Majjtt. Schieff von hier auff Chuerlandt.

²⁷/₈ kahlm der chuerlandische Gesanter hier.

¹/₉ bekam der fürstliche chuerlandische Gesanter Audiens bei Ihr. Kön. Majjtt.

³/₉ bekam der mechlenburgsche Resedent Johanness Graff sein Abscheidt von Ihr Majjtt und sein Pesch.

¹¹/₉ wurd der edle Otte von Saltzen gearcubusiret auff dem grossen Marcket.

¹²/₉ kamen die stetinsche Gesanten hier zu der Crönungh.

¹⁴/₉ kamen die wiessmarsche Gesanten hier zu der Crönungh.

²⁰/₉ kamen die brehmische Stende ihr Abgesanten hier zu der Crönungh.

²²/₉ wurd der edle Otte von Saltzen mit städtlichen Proses in die Klosterkirche begraben.

²⁶/₉ hatte die hanburgsche Düchen Herren als Erich Günter von Eitzen und ein Docter Audiens bei Ihr. Majjtt.

²⁶/₉ hatte die stetinsche Gesanten Audiens bei Ihr. Majjtt.

²⁶/₉ bekam der oldenburgsche Gesanter Audiens bei Ihr. Majjtt.

²⁸/₉ kamen Ihr. Fürstliche Durchleüchtigkeit auss Teuschlandt wieder hier und wurd mit grosser Proses ein geholet.

²⁸/₉ kam Generall Königsmarck hier zu der Crönungh.

²⁹/₉ bekam der oldenburgsche Gesanter sein Abscheidt von Ihr. Majjtt.

¹⁴/₁₀ reisete Ihr. Majjtt. wie auch Ihr. Könichliche Hohheit auff Jacobsdaal.

¹⁹/₁₀ brachten alle die Reichs Stände auss benohmen die schwedische

vom Adel, die haben nictes verehret, ihre Verehrung und Presenten auff in der Viehrkant Ihr. Majjtt., so ein ansehnliches gewesen, die teusche Abgesanten haben alle auch verehret.

^{20/10} wurden Ihr. Majjtt. in die grosse Kirche gecrönet mit gross ein Pompe und Proses.

^{22/10} wahren alle die Stende auff dem Schloss und legeten ihren Eijdt ab vohr Ihr. Majjtt. und Ihr Könichliche Hochheit.

^{24/10} hielten Ihr. Könichliche Hochheit ein Auffzug² und Ringelrennen auff der Rennebahn, im Beijsein Ihr. Majjtt. und alle Stände, auch viele tausent Menschen.

^{28/10} liss Generalleütnant Wittenbergh sein Feuerwerck auff dem Lagadeslandt fligen Ihr. Majjtt. zu Ehren.

^{29/10} kamen die pommersche Landtstände ihr Abgesanten hier.

^{1/11} bekamen die pommersche Landtstände Herr von Putbuss Audienss beij Ihr. Majjtt.

^{2/11} hielt Graff Magnuss sein Auffzug und Ringelrennen auff die Rennerbahn.

^{4/11} wurd der Reichstag auss geblasen.

^{6/11} gingen die Ständen des Reichs zum letzten Mahl auff und der Reichstagh hier mit geendiget.

^{6/11} wurd Ihr. Könichliche Hochheit sein Sucsesion von alle vihr Ständen des Reichs under geschrieben. Und ist ess mercabel das selbigen Tages gerade 18 Jahr war, da der seehlige Königh Gustaff Adolff führ Lützen geschossen wurd.

^{7/11} trachtirte Ihr. Majjtt alle vihr Ständen des Reichs auff dem Schloss.

^{10/11} hielte der Reichs Stallmeister und General Majjor Hanss Wachtmeister sein Auffzug und Ringelrennen auff die Rennerbaan.

^{9/11} reisete der fürstliche churlendische Gesanter von hier nach Chuerlandt.

^{19/11} wurd dass Feuerwer von Ritter Sangte Georgh auff dem süeder Stadtswaall loss gelassen.

^{21/11} kamen die tartersche Gesanten hier.

^{27/11} hatten die tartersche Gesanten Audienss beij Ihr. Majjtt.

^{28/11} bekamen die tartersche Gesanten geheim Audienss beij Ihr.

Majjtt.

^{30/11} hielte Graff Gustaff Leuwenhaubt sein Auffzug und Ringelrennen auff dem Reitplatz.

^{8/12} hielte Ihr. Könichliche Hochheit ein gross Bancet und wahren Ihr. Majjtt auch alle Reichs Rächte und Generalspersohnen, viele andere Caualierss und Frauensimers dar, wurd das gross Balet getantzet und Feuerwerck loss gelassen.

^{10/12} kaam der mechlenburgsche Anuoie hir.

^{13/12} bekam der mechlenburgsche Anuoie Audienss beij Ihr. Majjtt.

^{21/12} bekam der tartersche Gesanter sein Abscheidt von Ihr. Majjtt.

Anno 1651 ^{1/1} reiseten die stralsundesche Gesanten von hier.

² Om detta och de tre följande »upptågen», se Ljunggren, Svenska dramat s. 404 ff.

$9/x$ wurd das grosse Balet¹ von Frieden der Musen und Göttinnen getantzet von Ihr. Könichliche Hochheit, auch Hertzogh Adolff und vielen Caualierrss.

$24/x$ hielt Ihr. Königlich Hochheit ein Baal im sein Hauss.

$16/x$ reisete die pommersche Stende ihr Gesanter Herr von Putbuss von hier.

$24/x$ bekamen die brehmische Gesanten ihr Abscheidt von Ihr. Majjtt.

$28/x$ reisete Ihr. Könichliche Hochheit von hier nach Griebssholm.

$1/2$ reiseten die brehmischen Stände Ihr. Abgesanten von hier.

$4/2$ wurd der Reichs Admirall Herr Carrel Carelsohn Güldenhielm sein Leiche von hier nach Strängniss mit grossen Proses geführet und 400 Schüsse aus groben Stücken gethan.

$7/2$ bekam der churbrandenburgsche führstliche Gesanter Mons. Clet sein Abscheidt von Ihr. Majjtt.

$9/2$ wurd der Reichs Admirall Herr Carel Carelsohn Güldenhielm zu Strengniss begraben, dar beij Ihr. Majjtt wie auch die könichliche Wittve und Ihr könichliche Hochheit und Hertzogh Adolff.

$9/2$ reisete Landt Graff Friderich von hier nach Teuschlandt.

$10/2$ reisete der chuerführstliche brandenburgsche Gesanter Mons. Clet von hier nach Griebssholm sein Abscheidt von Ihr könichliche Hochheit zu nehmen und von dar nach Teuschlandt.

$11/2$ waren Ihr. Majjtt. mit Ihr. Frau Mutter die könichliche Wietve beij Ihr könichliche Hochheit zu Gaste auff Griebssholm, dar dan allerlej Freüdenspiel vohr gelauffen alss kostbahre Wirtschaftten, Thurniren, Schantzestürmmen, der General Pajkel in der Schantze mit ein Companie, General Wachtmeister dar aussen auch mit ein Companie die Schantze zu stürmmen und ein zu nehmen.

$11/2$ reisete General Hammerstein nach Teuschlandt von hier.

$27/2$ kamen Ihr. Majjtt. wieder hier von Griebssholm, Eckeholm und Obsaal.

$10/3$ reisete Oberste Dührin, Oberste Odewalsche von hier nach Teuschlandt.

$13/3$ reiseten die aussburgsche Gesanten von hier wieder nach Hausse.

$29/3$ kaam die Köningin in Behmen Ihr Anuoie Mons. Swan hier.

$7/4$ des Morgens zwischen 7 und 8 ist der edele Helt und Feltmarschalck Leonart Torsten sanft und seehlig endt schlaffen.

$9/4$ wurd ein Uhrtel im Hoffgericht gesprochen ober Professor Gestrinuss sein Sohn, dass erst ihm sein Handt dar nach sein Hautt abgeschlagen werden, weillen er Brieffe geschriben und auss gegeben und also unwissent etzliche Güeter verkaufft, Ihr. Majjtt. Handt nach geschriben, auch Secretarij sein Handt im Cantzleij, er war ein Cantzelist.

$10/4$ wurden zu Graffen gemacht von Ihr. Majjtt. Herr Gabriel Benchtsohn Ochsensterren, Schatzmeister, Herr Carel Gustaff Wrangel, Feltmarschalck, auch Herr Gustaff Horren, Feltmarschalck, Herr Köningsmarck, Feltmarschalck, Herr Friederich Steinbuck.

¹ Stiernhielm, Parnassus triumphans (Jfr Silberstolpe i Samlaren 10: 21).

²⁰/₄ wurd Graff Köningsmarck, Generalfeltzeughmeister Wittenbergh, General Hanss Wachtmeister Reichsrähte, General Witenbergh, General Wachtmeister Freijherren.

²⁴/₄ hatte der heidelbergsche Gesanter sein Abscheidt bekommen von Ihr. Maijtt.

⁴/₅ reisete Feltmarschalck Graff Köningsmarck von hier auff sein Graffschafft Westerwick, von dar nach Teuschlandt.

⁴/₅ reisete der heidelbergsche Abgesanter. Mons. Cronenbergh von hier.

²⁷/₅ kam der Stadt Brehmen ihr Abgesanter Docter Hünikin hier.

⁶/₆ bekam der Stadt Brehmen ihr Abgesanter Docter Hünken Audie[n]ss bei Ihr. Maijtt.

¹⁹/₆ reisete Secretarij Canterstein gesandtsweisse von hier nach Lübeck auff die polnische Tractaten zwischen bejde Cronen.

²⁹/₆ wurd der edle Herr Felt Marschalck Graff Leonart Torstensohn begraben in die Kloster Kirche mit städtlichen Proses, alss erst 2 Companie Küresers, 100 Standarten und Fänlein, 4 Companie Ihr. Maijtt. Leibgardie, dar nach der Hoffmarschalck Taube, und den ein Fperdt mit ein Karet im vohller Cüress, dar nach dass Hauptbanier, den ein Fperdt mit ein weiss Creütz, dar nach die Traurfane, den ein Fperdt mit sein graffliche Waffen, dar nach sein Waffen, den ein sameten Küssen mit sein Felt Marschalcks Helm und Handschen, ein Küssen mit sein Schwerdt und Schede auch Sporen, ein Küssen mit sein Marschalcks Stab, den die Leiche mit 16 Ahnen, den die Trauerleüte, dar nach die vom Adel und Herren, den Ihr. Könichliche Hohheit zwischen dem Gesanten von Portigal und sein Herr Bruder Hertzogh Adolff, alss dan die Königin mit ihr Frauen zimmer und andere vom Adell ihre Frauenss.

²²/₇ reisete der Herr Reichs Rath und General Hanss Wachtmeister gesandtsweisse von hier nach Lübeck auff die polnische Tractaten.

²⁶/₇ reiseten Ihr. Könichliche Hochheit von hier nach Griebssholm, von dar nach Ölandt sich auff zu halten eine Weile.

⁴/₈ seint Ihr. Könichliche Hohheit auff Ölandt angelanget.

¹⁵/₈ kam der moschowitische Post hier.

²⁸/₈ bekam der portegische Gesanter sein Abscheidt von Ihr. Maijtt. und wurd er im Nahmen Ihr. Maijtt. von Ihr. Gräffliche Exlentz Reichs Marschalck Graff Magnuss Gabriel Delagarde tractiret auff dem könichlichen Schlosse.

²⁸/₈ kam der Hertzogh von Croije hier auss Teuschlandt.

³⁰/₈ hatte der Hertzogh von Croije Audienss bei Ihr. Maijtt.

³²/₈ hatte der moschowitische Post Audienss bei Ihr. Maijtt.

⁵/₉ kam der Grosse Hoffmeister Corwitz Ulefelt auss Dennemarck heimlich hier gekommen mit sein Frau, die ist täglichlich in Manskleidern gegangen, dass man sie nicht kennen solte.

¹⁵/₉ hatte Corwitz Ulefelt Audienss bei Ihr. Maijtt.

¹⁷/₉ reisete Corwitz Ulefelt mit sein Frau von hier auff Dantzig.

²⁷/₉ kam Graff Johan Ochssensterren wieder hier, nach dem er Gross Ambasadör zu Ossnabrügh und Münster in Westfahlen bei die teusche Tractaten aldar gewessen und den lieben lang gewünschten

Frieden helfen schliessen und befördern. Ist also 10 Jahr lang auss sein Vatterlandt gewessen.

⁶/₁₀ kam Graff Wirbij hier auss Teuschlandt.

⁷/₁₀ seint die Stände zu der Zusammenkunfft zum ersten Mahl hin auff gegangen.

¹⁸/₁₀ reisete Doctor Hüenkin, der Stadt Brehmen ihr Abgesanter, wieder von hier nach Hauße.

²³/₁₀ bekam der moschowitische Post Abscheidt von Ihr Maijtt.

³¹/₁₀ reisete der moschowitische Post wider von hier nach Moschowen.

⁵/₁₂ seint die Stände zum lesten Mahl auffgegangen und ist die Zusammenkunfft geschlossen worden.

¹³/₁₂ kam der moschowitische Post hier auss Moschowien.

²³/₁₂ wurd Arnoldus Mecenius mit sein Sohn, der seinen Nahmen hatte, auff den Schlosse eingesetzt, weiln sie ein Auffruhschrift haben aus gehen lassen wieder Ihr. Maijtt.

¹⁴/₁₂ wurd Mesenius von die könichliche Secretarien geexaminiert nach Mitag von Graff Magnuss, Graff Johan Ochsensteren, Herr Johan Berenss.

¹⁵/₁₂ wurd Mesenius examiniert dess Morgens von Herren Reichs Cantzler Graff Axell Ochsensteren, Graff Magnuss und Graff Johan Ochsensteren, Johan Berenss, Herr Stein Bielcke.

¹⁵/₁₂ hatte der rusche Post Audienss bei Ihr. Maijtt.

²⁰/₁₂ bekam Mesenius und sein Sohn ihr Urtel auff dem Hoffgericht, dass der Vatter sein Haupt soll abgeschlagen werden, der Sohn erst sein rechte Handt, dar nach sein Haupt mit der Beile auff ein Block ab sein Leib in viehr Theil.

²²/₁₂ wurd der alte Arnolduss Mesenius auff dem Norder Malmss Marckt mit dem Schwerdt abgeschlagen, sein [Sohn] ausser der Zoll Fportten erst sein Handt, darnach sein Haupt mit der Beile auff ein Block, sein Leib und Haupt auff 5 Räder gelecht, sein [...] auff die Käcke in der Stadt auff dem grossen Marcket geschlagen.

²⁷/₁₂ kam Secretarius Canterstein wieder hier von die Tractaten zu Lübeck, weiln die sich sehr schlugen.

Anno 1652 ⁹/₁ bekam Hertzogh von Croije sein Abscheidt von Ihr. Maijtt.

¹²/₁ bekam der moschowitische Post sein Abscheidt von Ihr. Maijtt.

¹⁴/₁ reisete Hertzogh von Croije von hier nach Teuschlandt.

¹⁷/₁ reisete der moschowitische Post von hier nach Moschowien.

¹⁵/₂ kam der moschowitische Gesanter hier auss Moschowien.

¹⁹/₂ bekam der moschowitische Gesanter Audienss bei Ihr. Maijtt.

²¹/₂ kam die könichliche Wietwe von Nüköping hier.

⁶/₃ kam ein polnische Anuoie hier auss Polen ein geborner Frantssos.

¹⁶/₃ hatte der polnische Anuoie Audienss bei Ihr. Maijtt.

³/₄ bekam der moschowitische Gesanter sein Abscheidt von Ihr.

Maijtt.

²³/₄ reisete der moschowitische Gesanter wieder von hier.

²²/₄ kam der Unter Cantzler auss Polen hier.

²³/₄ bekam der polnische Anuoie sein Abscheidt bei Ihr. Maijtt.

²⁴/₄ bekam der polnische Unter Cantzler Audienss bei Ihr. Maijtt.

- ²⁸/₄ reisete die königliche Wietwe von hier auff Nicöping.
- ³⁰/₄ reisete Graff Pontes Friederich Delagarde von hier nach Teuschandt, Hollandt, Franckreich, Italien und andere frembde Örter sich zu versuchen in etzliche Jahre.
- ³⁰/₄ reisete der polnische Anuoie von hier nach Polen.
- ⁹/₅ kam die parlamentischen Ihr. Abgesanter hier.
- ¹²/₅ hatte der englische Gesanter Audienss beij Ihr. Majjtt.
- ¹²/₅ kam der Führst von Lohtringen sein Abgesanter hier.
- ¹³/₅ bekam der fürstliche lohtringsche Abgesanter Audienss beij Ihr. Majjtt.
- ⁵/₆ bekam der Führst von Lohtringen sein Abgesanter sein Abscheidt von Ihr. Majjtt.
- ⁷/₆ bekam der englische parlamentische ihr Abgesanter sein Abscheidt von Ihr. Majjtt.
- ⁷/₆ bekam der portegische Secretario sein Abscheidt von Ihr. Majjtt.
- ⁷/₆ ist der alte Fpaltz Graff Johan Casemier zu Steckeburgh sanfft und sehlig gestorben.
- ⁹/₆ reisete der englische parlementische ihr Abgesanter von hier.
- ⁹/₆ reisete der Führst von Lohtringen sein Abgesanter von hier.
- ²³/₇ den nach Mitag umb 1 Uhr sturb der Baron und General Major Herr Hanss Wachtmeister, wahr auch Reichs Rath und Reichs Stalmeister.
- ²⁹/₇ der Reichs Rath Graff Friederich Steinbock sturb dess Abenss Klock fünffen.
- ¹²/₈ sturb der Reichs Marsch und Feltherr Graff Jacob Delagardij dess Abenss Klock sieben.
- ¹⁶/₈ kam der königliche spanische Gesanter, don Antonij de Pega und Guvernör zu Nijport hier.
- ¹⁹/₈ hatte der spanische Gesanter Audienss beij Ihr. Majjtt. dess Nachmitages.
- ²³/₈ kam der polnische Anuoie hier mit ein Schiff von Dantzigh.
- ²⁴/₈ Mitag Klock 11 sturb der Baron und Reichs Rath Herr Johan Saluius Adler.
- ²/₉ kamen die hollandische Gesanten hier zu Wasser.
- ³/₉ hatten erst der spanische Gesanter, dar nach die hollandische Gesanten, den wieder der spanische Gesanter und dar nach die hollandische Gesanten, und zulest der polnische Anuoie auff ein nach Mitag beij Ihr. Majjtt. Audienss.
- ⁵/₉ wordt Ihr. königliche Hochheit sehlig Herr Vatter Pfaltz Graff Johan Casemier mit städtlichen Proses von Griebssholm nach Strengniss geführt und selbiges Tages in der Thumbkirchen beij seiner Gemahlin aldar begraben in sehliges Köningh Carells Begrebniss, auch Hertzogh Adolff sein Söhnlein. Ihr Majjtt warren auch dar beij.
- ²⁵/₉ dess Nachtes Klocke 11 entstundt eine grosse Feuersbrunst auff der Norder Malm und brante 3¹/₂ lange Gatzen ab biss auff den Mitag Klock 12.
- ¹⁰/₁₀ wurd der Reichs Rath Graff Friederich Steinbock von Sangte Jacob auss getragen in die Kloster Kirche und aldar begraben.
- ¹²/₁₀ kam der Feltmarschalck Graff Carel Gustaff Wrangel hier auss

Teuschlandt nach dem der langwirige Krieg geendiget und der Friede geschlossen.

¹²/₁₀ wurdt auss geblassen, dass die Stende dess Reichs hier zum Reichstag gekommen sein, die von Adel in der Cantzleij, Priesterss in die grosse Kirche, Bürgerss auff dem Rathauss, Bauren in der Gilstuben dess nach Mitagss sich da versamelen und ihren Nahmen aldar ein schreiben lassen.

¹⁵/₁₀ wardt der Reichs Tagh zum ersten Mahl auss geblassen die Stende zu erscheinen.

¹⁶/₁₀ gingen die Stende dess Reichs zum ersten Mahl auff zum Reichstag.

³⁰/₁₀ wardt der Reichs Rath, Reichs Stalmeister General Majjor, Baron Herr Hanss Wachtmeister aus Sangte Jacob in die Kloster Kirche gebracht aldar begraben mit städtlichen Process, erst 300 Reüterss, den 4 Compani von Ihr. Majjtt. Leibgardij zu Fuss, dar nach die Schülerss und Priesters, den folgte der Marschalck, dar negst sein Thurnirfperdt mit ein Deck ober und ober mit Goldt gantz bordüret und ein städtlich gülden Scharff vom Ohr ab hengend biss auff die Erde, mit gülden Kette umb die 4 Füsse bewunden, von 2 Offcierer geführet, dar nach sein Freijherren Fperdt mit Waffen und gülden Kette umb die Füsse, von 2 Offcierer geführt, den die Trauerfane und Waffenfane getragen von vom Adel, darnach dass Fperdt mit dem Reüter, mit obergüldt Küress, mit gelb weiss roht Plümasche auff, Deck auffs Fperdt von roht Samet mit Goldt bordürt, der Reüter ein gülden Scharff umb Leib, auch ein gülden Kette, dass Fperd umb die 4 Füsse gülden Ketten, dar nach sein Waffen von Sielber, auff ein Küssen, den sein Caschet und Stab, indess auff ein Küssen getragen von vornehme Persohnen, den die Leiche, dass Fperdt mit weiss Creutz und ein Trauerfperdt mit schwartze Decke von Taffet, darauff die Trauerleüte und Ihre Majjtt. gefolget.

⁷/₁₁ wardt der Baron und ReichsRath Her Johan Saluius Adler auss Sangte Jacobs Kirche in die grosse Kirche gebracht aldar begraben. Ihr. Majjtt. folgten mit in ein Wagen gefahren, er hat ein gross Epe-taium von Marmor wie zu sehen in selbe Kirche verehret, auch ein Altar Taffel gantz von Sielber.

¹⁴/₁₁ wardt der Reichs Marsch und Reichs Feltherr Graff Jacob Delagardij auss Sangte Jacob in die grosse Kirche gebracht aldar begraben mit städtlichen Proses. Erst vohrher 4 Companij Reüters, den 4 Companij zu Fuss von Ihr. Majjtt. Leibgardij, den zu Fuss 12 Companij Landtfolck, den die Schülerss und 110 Priester, den 6 Trombpeterss, ein Herpaucher, den der Marschalck, den ein Fperdt mit schwartz Taffet bekleidt, den die Trauerfane, den dass Waffenfperdt von sein Ritterstandt und Fane, darnach von selben, den dass Baron Fperdt mit Waffen und Baronfane, den dass gräffliche Fperdt, und graffliche Fane, den dass gantz Waffen von Silber und sein Cürissfperdt, dass Küriss gantz vergüldt von isabel Sielbertuch gantz mit gülden Galonen schauerirt, auff den Caschet gelb isabel weiss, blau Plümaschen, dem Reüter ein städtlich gülden Scharff umbs Leib, auch eine grosse gülden Kette, die Fperde wurden alle von 2 und Fanen von ein Capetain ge-

tragen, dass Silber Waffn von ein Oberster Leütnant, darnach sein Sporen, den sein Handschu, den sein Degen, den die Caschet, den der Marschalck Stab, ein indess besonders auff Sameten Küssen ligendt von Couitz und Ebbe Ulefelt und andere vohrnehme Herren getragen, den die Leiche auff ein bekleit Bahr, der Sarck auff vier Sielber Leüenfüsse halten, in dess Fuss ein Silberkugel, an seinen Füssen auff dem Sarck von Sielber ein Tottenkopf und Tottenbeijne, zum Heübpte sein Waffen, auff Deckel ein Creutz und Jahrzahl, auff die Seiten seine Nahme und aller lej Kriegess Instrumenten, alles vom Sielber vergüldt, oben den Sarck ein offen Himmel von Samet mit vergüldt Sielber Buchstaben rundt umb, hinder der Leiche ein Fperdt mit weiss Crütz, den ein Fperdt mit ein grosse schwartze Sameten Decke mit breite schwartze Seiden Franssen und von 4 Capeteins in der Ecke ein Ecke tragen, 2 Capeteins dass Fperdt geführt, dass Fperdt mit dem weissen Crütz auch von 2 Capeteinss geführt, dar nach die Trauerleute und Mansspersohnen, den ein Marschalck und die Wittve von 2 ReichsRäthe geführt, den die andere Trauerleute, den Ihr. Majjtt. von dem spanischen Gesanten geführt, und den dass Frauenzimmer und andere vom Adel, auch Bürger Frauenss. Die Kirche war dass gantze Cohr umbher auch der Dechl oder Erde schwartz gekleit, auch alle Stühle und die Kirche biss auff 4 Fpeiller und die gantz Kirche auff der Erde von Thür ab mit schwartz Boij gelecht, in alle Cronen und Armme Waxlichterss, auff dem Altar 2 grosse Leüchtterss zier vergüldt mit grosse Waxlichter und ein gross Sielber Creutz dar auff, mit Carmina gedrucket auff weiss Atlass mit schwartze Seidenfranssen umbher, dass Cohr behencket, dass Altar gantz schwartz wie auch der Predigtstuhl, erst wardt ein Leichsalm gesungen, dar nach von Vioollegamen und Bassgeigen ein Trauris Musiik angestellt, dar nach die Leichpredigt von Docter Erich Gaberieliss Pastor in selbige Kirche gehalten, nach der Predigt wieder auff die erwehneten Violen gethan und dan gesungen ein Leichsalm, da wardt die Leiche auff gehoben und achte grosse achtcantige Wachlichter mit schwartz und Sielber Flamen gemalt, auch achte solche Lichter hinden nach der Leiche getragen wie die anderen achte vohr an getragen wardt biss nach dass Grab zu, den wurd der Stab, Handschen, Caschet, Degen, Sporen auff ein klein Altar under gelecht, so schwartz bekleit war, und den erst von 8 Stücken auff dreij Cronen Salue gegeben, den folgten die Reüter, den die Gardij, den dass Fussfolck, den auss groben Geschütz 225 Schuss und den zum anderen Mahl auch zu viel dass zu samen 556 Schuss. Dass war die Ende auff diessen Prozess.

²⁵/_{xx} wardt der ReichsRath und Baron Bencht Schütz vohrss Hoffgericht citiret, da walfren noch 12 andere Reichs Rächte, auch Hoffcantzler Tungal und Secretario Johan Mänsohn Sielbersteren zu die anderen Aessores geordnet, und wardt er von dem Fiscal angeklaget und ihm sein Reichs Raths Scharfe auff gesaget.

⁸/_{x2} hielte Ihre Majjtt. ihre Gebuhrtag, und war ein Feuerwerck dar beij zu sehen, alss erst ihre Nahme, dar ober eine Crone, darnach zwene Englen, ein Lorbeercrantz haltende, dar ober stundt auff Latein mit vohllen Buchstaben, Herrschaft ohne Ende, dar nach wurd das Balet getantzet von der Götter Freijgigkeit.

²⁰/₁₂ wardt ein Ringel Rennen gehalten auff den Reitplatz, und führete der Feltmarschalck auch Reichs Raht Carol Gustaff Wrangel die eine Partey, alle vornehme Graffen und Herren auch vohrnehme Cavaliers in türkiss Habit und Kleidungh auss der Stadt auff dem Reitplatz, die Dienerss so die losse Fperde führten auch auff türkiss gekleidet, das andere Partey führete Hertzogh Adolff stadtllich auss stafiret auff frantzösisch Manier, vohr her ritte Fama mit zwene Flügels, darnach das Fperdt Peguss, den eine auff romanisch gekleit mit ein Purpur Mantel von güllen Stücken umb und ein Lorbeer Crantz auff sein Haupt, ein Septer in sein Handt haltende, in dem andern Handt Ihre Majitt. Conterfeij, dar nach folgten die andere alle nach.

²⁰/₁₂ liess sich des Abenss hier am Himmel in Suedost ein ungewöhnlicher Steren sehen mit ein Swantz, etwass dunkel mit Stralen umb, und ginck mit die andern Sternen den gantzen Himmel umb biss den 29 dito, dar nach sahe man ihm nicht mehr hier an diessem Ohrt, er wurd alle Tage kleiner und auch dunckler, und wahr nie sein Schwantz so gross als den ersten Tag, auch nie so gross der Sterren und klar als den ersten Abent, wie man ihm zum ersten sahe.

²¹/₁₂ kam hier Zeitungh dass sie zu Lincoping dess Abenss am Himmel über der Thumkirche ein blutig Arm mit ein blutig Schwerdt sehen, und liess ess als wolet ess under fallen und in dem Fallen verschwunden, gesehen den 2 dito.

²³/₁₂ wardt Herr Bencht Schütz freij erkant vohr dem könichliche Hoffgericht.

²³/₁₂ wardt der Reichstag auss geblassen.

²⁴/₁₂ gingen die Stenden des Reichs auff zum letzten Mahl und wurd dar mit der Reichstag geendiget geschlossen.

Anno 1653 ⁴/₂ kamen die könichliche densche Gesanten hier und wurden mit stadtllichen Proses ein geholet, der eine war ein Reichs Raht Magnus Höcke, der ander Peter Juel vohr diessem hier gewessner Resedent.

⁷/₂ bekamen die könichliche densche Gesanten Audienss beij Ihre Majitt.

⁸/₂ hatten sie zum andern Mahl Audienss.

⁹/₂ bekamen sie zum dritten Mahl Audienss.

²⁰/₂ zum vierten Mahl bekamen sie wieder Audienss.

²³/₂ hielte Ihr. Majitt. auf dem könichlichen Schloss ein Baal wegen die könichliche Gesanten auss Dennemarck, die wurden auch hin geladen und mit ihren stadtlliche Caret hin auff geholet, der Wagen war mit schwartz Samet bezogen und mit Goldt und Sielber ausswendigh und einwendigh bordürt.

²⁸/₂ hub sich die erste Slachtung zu Seeh an mit dem hollandschen Admirall Tromp und den auch den englischen Admiral Blacke, dass war nun der erste Tagh.

²/₃ war den andern Tag, da Admiral Tromp und der englische Blacke sich wieder zum andern Mahl schlugen biss in die Nacht.

²/₃ kamen sie frühe Morgens driten Mahl zu samem, Admiral Tromp und Blacke, zur Seehe und schlugen sich biss in die finster Nacht hin ein, und hiess dass Admiral Schiff auss Hollandt Brederode, die

Hollander seint starck gewessen 70 Ohrlogsschiffe und 150 Kauffährdieschiffe, die Englischen 70 grosse Parlamentschiffe und Fregaten, die Slacht ist der Jegendt geschen bei Portlandt biss vohr Schwartzness oder Boulogne, 11 hollandische Schiffe seint in Brandt und 9 Parlamentschiffe gekommen, auss Manglung Puluer vohr die Hollender haben sie müssen von ein ander scheiden, man sagt dass die Englischen bei 30 Cobvardijschiffe sollen bekommen haben.

¹⁰/₃ kamen hier 6 Schiffe auss Teuschlandt an, alss auss Pommeren, Dantzigh, Lübeck und Liefflandt, den der Winter wehrete nicht lang.

³²/₃ bekamen die könichliche Gesanten auss Dennemarck ihren Abscheidt von Ihre Maijtt.

⁷/₄ wurden die könichliche Gesanten auss Dennemarck bei Ihr. Maijtt. auff geholt.

⁴/₄ reiseten die könichliche dennemarcksche Gesanten frühe Morgenss von hier wieder nach Hausse.

³/₄ in der Nacht wurdt Obersteleütnant Erich Reüter von Hanss Johansohn sein Procorator auff sein eigen Bette ermordet mit 19 tödtliche Wunden.

⁹/₄ wurden die 4 auffrührsche Bauren geredert, zwee auff Norder Malm und zwee auff Süeder Malm, sie seint 150 starck gewessen, dar von seint ihr 10 gegrieffen worden, 6 zu Örebro, die andern 4 hier und ihr verdinte Lohn empfangen.

²⁵/₄ kam Ihr. Maijtt. Gesanter Secretarij Canterstein von Lübeck wieder all hier, nach dem die polnische Tractaten sich wieder zerschlagen, dar an die Polen Schult.

¹⁸/₄ kam der könichliche frantzösische Gesanter mit sein Frau und Kindern von Lübeck wieder an hero, al dar er Interponent gewessen zwischen die Cron Schweden und Polen.

¹⁹/₄ kamen die Zeitung hier an auss Watstena, dass Hertzogh Adolff Pfaltzgraff und General Gouvernör zu Gottenburgh, Westergötlandt, Wermenlandt und Daal, sein Gemahl und Fürstin Elsa Beata Brae dess Morgenss, welcher war den 5 dito, unuerlöst von ihre Liebesbürde sanft und sehligh in dem Herren entschlaffen, sie Graaff Peter Braae Reichs Druchs und Reichs Raht einige Tochter und Kindt.

¹⁶/₅ bekam der frantzösische Gesanter sein Abscheidt und Verehrungh von Ihr. Maijtt. Er ein Kleinot von 6,000 Reichsthaler lauter Faseten, sein Frau ein Démenten Creutz mit 5 grosse Taffelen, 5,000 Reichsthaller. Er auch eine gülden Kette von 1,000 Reichsthaller, seine beiden Söhne ieder ein klein Nahl von 100 Thaller mit ein Kette von 100 Thaller, sein Jungfer ein Kette von 50 Ducaten, sein Priester ein Kette von 100 Ducaten, seine zwee Hoffjunckerss ier ein Kette von 50 Ducaten, und nahm er selbigen Tages sein Abscheidt von Ihr. Maijtt.

²¹/₅ reisete der frantzösische Gesanter von hier nach Franckreich mit sein Gemahl und Kinder auch Völcker.

²⁸/₅ sturb der Herr Baron und Reichs Rath auch Assessor im Könichlichen Hoffgericht zu Stockholm Mathias Soob auff sein Gutt.

¹²/₆ nach Mitag umb 4 Uhr hub sich die ander Schlachtung zu Sehe mit dem hollandschen Admiral Tromp und die zwene englischen Ad-

miralen Blacke und Dähn an und währte biss in die späte Nacht, da denn die Flotten beij solchen Chargiren allmählich vohr Winde obe und den flamischen Cousten etwass' näher kammen und in zwischen nicht wenig Schade geschehen, des nechst folgenden Tages alls den 13 eiusdem gegen Abent haben die Englischen alls die den Windt immer zu hinter sich gehabt, zwischen Dünkirchen und Ostende etwa, die unserigen von neuwen wieder attaquiret, die sich auch zwar zimlich, am besten aber Admiral Tromp gehalten, in dehme er sich mit etzlichen engelischen Schiffen, so ihm an Bord geleet, der Gestalt tapffer herumb geschlagen, dass er auch zuletzt 2 Schuss unter Wasser unnd dar über über 6 Fuss dessen in sein Schiff bekommen, all die wein ihnen aber der Wind gar contrari und zu wiedern gewesen, also dass sie nur mit Canonen das ihrige thuen und sich der Brandschiffe in Anbringung derselben nicht bedienen können, die Englischen aber inmittelst Secourss- und Entsatz von frischen Schiffen von der Tambs bekommen, haben sie sich den 14 dito dem nach aussgestandenem dritten Angreiff, da einige ihre Deuoir nicht zum Besten getahen, und endlich auch etzlicher massen Mangel an Kraut und Loht verspüret worden, allmählich wieder reteriret, und nach Seeland und Goere wie theilss schreiben melden in 75 und drüeber starck begeben, einige schadelose und in Grund und Brandt geschossen Schiffe hinterlassend, wor auff die Englischen die See gehalten und sich noch mahlen beij Scheuelingen gesetz gestalt man dann da selbsten über 100 Schiffe zehlen können, den 16 dito haben sie ihren Cours von dannen nach Lessö [?] genohmen unnd daselbsten die See gekreusset, wass sie nun weiter vohr nehmen werden, wie auch wass Schade geschen auff bejde Seiten, stehet zu erwartenn.

^{7/7} kamen all hier Zeitung an wie dass den 30 Maij zu Augspurg vohr sich gegangen. (Relation om kejsarvalet.)

^{7/7} Summarische Relation wie das Könichliche hohe Apellation Gericht zu Wissmar ist introduciret worden und hier den 7 dito die Zeitung angekommen mit der Post . . .

^{9/7} kam all hier Zeitung, dass den 16 Junij zu Regensburgk die Krönung des Römischen Kaisers ist vohrt gegangen mit gewöhnlichen Ceremonien . . .

Den franske språkmästarens gravsten.

Ett hundraårsminne.

Av K. W. Herdin.

På Uppsala griftegård något nordost om gravkapellet påträffar man lätt en gravsten, som genom sin ålder och inskrift skiljer sig från andra. Den står på vakt vid en enkel, grusbelagd grav, som likt många andra äldre gravar ger intryck av övergivenhet och glömska, och glömskan skulle nog vara fullkomlig, om ej stenens inskrift erinrade om mannen, som därunder fått sitt sista vilorum: *franske språkmästaren vid Uppsala Universitet Maximilien de Béthune, född 1770, död 1822.* (Se fig. 1).

Då i dessa dagar ett hundra år förflutit efter hans död — den 11 november 1922 — torde några meddelanden om hans person och liv ej sakna sitt intresse.

Betrakta vi närmare den på latin författade inskriften,¹ så finna vi, att mannen i fråga »med jämnmod provat på ett oblikt öde och i grunden lärt känna vanskligheten av allt timligt och av ett fordom fräjdadt namn», och att han »med oförtruten flit hos oss skötte sitt kall snart sagt ända in i dödskampen».

Med dessa ord skildras hans levnadssaga. Inskriften är, såsom man ser, hållen i dunkla, nästan mystiska ordalag. Så var ock mannens historia, och det är för oss hundra år därefter förenat med vissa svårigheter att vinna full klarhet däri. Vid ett försök i detta syfte nödgas vi till en början skingra det romantiska skimret, som efter de B:s död kom att i tradition och skönlitteratur omstråla hans namn och person.

¹ Den lyder sålunda: Maximil. de Bethune Linguae Gallicae Magister Nat. MDCCCLXX Mort MDCCCXXII qui incitam constanti animo expertus vim fortunæ et incertas usu edoctus rerum sortes ac nominus quondam laudatissimi apud nos ferme in ipsis doloribus mortis ad munus suum adcurata diligentia obeundum intentus fuit.

Huru många av äldre läsare och läsarinnor minnas ej med förtjusning en berättelse med rubrik »*En hertiginna i Upsala*», skriven av AUGUST BLANCHE i fjärde delan av hans *Bilder ur verkligheten*. Med sin vanliga berättartalang och — fantasirikedom låter Blanche där *de B.* spela rollen av en hertig av Sully. Att in extenso återgiva Blanches berättelse förbjuder tid och utrymme. Här må endast i sammandrag återgivas dess innehåll.

Först må dock anmärkas, att Blanche söker giva sin berättelse en stark prägel av historisk sanning. »Upplysningen om den af lidne språkläraren — säger han — erhöj jag samma dag eller den 17 oktober 1829, då jag i några kamraters sällskap besökte kyrkogården och der upptecknade den originella inskriften på grafstenen. Men det dröjde icke många dagar, förr än jag fick veta mer af en gammal student, som varit personligen bekant med den af lidne.»

Och så berättar han, vad han fick veta.

Monsieur de Béthune hade emigrerat från Frankrike under den första stora revolutionen och var endast några och tjugu år gammal, när han kom till Uppsala såsom lärare i franska språket. Han förde med sig sin unga hustru, »en ovanligt vacker och ståtlig kvinna», och en årsgammal son, vilken likväl tidigt avgick med döden. Efter tio års vistande i Uppsala föddes en dotter, men hennes födelse kostade modern livet. *Mathilde*, så hette dottern, växte upp »skönare än den skönaste ros». En sådan skönhet kunde omöjligt bli obemärkt i Uppsala. Den unga Mathilde bjöds överallt i societeten, men hindrades ständigt av sin fader att antaga inbjudningarna. Men han kunde icke hindra att serenader bittida och sent gävos av studenterna utanför dotterns fönster.

En dag yppade Mathilde för sin far att hon förälskat sig i förste tenoren i en av serenadkvartetterna, en student av Södermanlands nation med namnet Holmin, vilken bodde i samma hus som *de B.*, en ung hygglig man, som studerade till präst. Fadern motsatte sig partiet av skäl, som först efteråt blev känt. Ännu visste ingen, att det fanns en hertiginna i Uppsala, och hertiginnan visste det icke ens själv. Emellertid begärde fadern tre månaders betänketid med sitt svar. Samma dag skrev han flera brev till Paris och fick efter sex veckor ett brev därifrån, som försatte honom i bästa lynne. Dess innehåll yppade han dock ej för dottern. Mot slutet av tredje månaden, en dag i juni 1822 fick Holmin, som blivit präst i Södermanland, ett notifikationskort om Mons. de B:s dödliga frånfälle. Några dagar därefter inställde han

Fig. 1. Gravsten på Uppsala kyrkogård över franske språkmästaren vid Uppsala universitet Maximilien de Béthune. Efter fotografi.

sig i Uppsala, där de B. redan var begravnen. Han uppsökte mademoiselle de B. i sorgehuset. Hon var ej allena. Tvänne äldre herrar voro därinne, den ene dåv. landshövdingen i Uppsala baron Fock, den andre en liten gubbe med mörka markerade anletsdrag och ett blått ordensband i knappålet. Av baron Fock fick Holmin veta, att den avlidne de B. varit en hertig av Sully, och att den gamle herrn, en medlem av denna familj, enkom rest till Sverige för att föra den unga hertiginnan Mathilde till Frankrike. Föreställd nödvändigheten att avstå från sina anspråk på hennes

hand och låta henne återföras till sin familj, sade Holmin den unga flickan ett rörande farväl och tog ett steg för att avlägsna sig.

»Nej, ni får inte gå!» hejdade honom Mathilde, och går ni, följer jag er. Det är då inte nog med att jag förlorat min far, man vill då även beröva mig min brudgum. Nej, det får inte ske! Jag kan inte återfå, vad döden tagit ifrån mig, men med livet vill jag kämpa om min kärlek. — — — Vartill gagnar mig rang och börd, om jag därigenom går miste om mitt livs lycka? Nej, jag stannar här, om också en drottningens krona väntade mig.»

Och därvid blev det: inga protester varken på franska eller svenska hjälpte. Onkeln med S:t Ludvigskorsets blåa band måste resa hem till sitt land med oförrättat ärende, sedan han likväl förut haft den artigheten att lämna sin nièce en sedel på 10,000 frs., en ringa ting för en hertiginna, men ofantligt mycket för en komministerfru på landet. Omsider — så slutar berättelsen — fingo de ett pastorat av tredje klassen, men hela deras liv blev ett pastorale av första.

Denna vackra »bild ur verkligheten» som i förkortad och försvagad form återgives så sent som i sista aug.-numret av tidskr. *Allt för Alla*, är, som snart skall visas, en vävnad av dikt och sanning. Jag skall först redogöra för de dokumentariska belägg, som här stå till buds för en kritisk undersökning av berättelsens historiska verklighet.

I en biografisk förteckning över Uppsala Universitets ämbets- och tjänstemän (av Frondin) heter det: »*de Bèthune, Maximilian, född 1770 d. nov., Magister i Oxford (?). Fransk språkmästare 1/2 1810. Död 11 nov. 1822.*» Därav synes antagligt, att de B., som otvivelaktigt var fransk emigrant, i unga år sökt skydd i England och där studerat, möjligen i Oxford. Säkert är emellertid, att han kom över till Sverige och vistades i Stockholm åtminstone under senare delen av 1800-talets första decennium, sannolikt som språklärare i förnäma hus.

Till avtäckningen av Gustav III:s staty i Stockholm i början av år 1808 utgav han där en bok på franska med dedikation »*Au Roi*» och betitlad: »*Eloge de Gustave III, composée à l'occasion de la ceremonie solennelle faite le 24 Janvier 1808 en decouvrans la Statue que le corps honorable de la Bourgeoisie de Stockholm a érigée à la gloire de ce Monarque.*» Med detta arbete och en sedermera jämväl på franska utgiven bok om franska

grammatikens grunder (*éléments*) ådagalade han sin kompetens för franska språkmästaretjänsten vid härvarande universitet, vilken blivit ledig efter den år 1810 avlidne fransmannen Le Roi. Efter att (d. $\frac{1}{2}$ s. å.) av dåv. akademkanslern greve Axel v. Fersen d. y. erhållit fullmakt på tjänsten, tillträdde han den i maj s. å.

Jämte en del andra tjänstemän på akademiens *Exercitie- och stallstat* hade de B. sin bostad i den envåningsbyggnad, som sträckte sig parallellt med Järnbrogatan mellan Akademistallet och ridhuset uppe på universitetshusets nuvarande plats (se fig. 2). Enligt mantalslängderna sköttes hans hushåll först av en piga och sedan 1812 av en mamsell Sophie Kling med biträde av en eller två kvinnliga tjänstehjon. Man söker i längderna förgäves efter hustru och barn i det Béthuneska hemmet, och den efter de B:s död 1822 upprättade bouppteckningen säger bestämt, att de B. ej varit gift och att släktingar efter honom icke vore kända och efter vad i stärbuset förmentes sannolikt ej heller funnes.

Härav framgår klart, att personerna i den Blancheska berättelsen: »den vackra och ståtliga frun», den årgamla gossen, den unga Mathilde, »född tio år efter de B:s ankomst till Uppsala», så ock brudgummen-prästmannen måste obarmhärtigt förvisas till diktens värld, och att den lilla gubben med S:t Ludvigskorset får göra dem sällskap.

»*Tout est permis au poète*», och man får ej lasta Blanche, novellisten, som kokat en romantisk soppa på — en gravsten. Men samma *licentia poetica* kan näppeligen vara ursäkt för författare, som gjort historia eller biografi av novellen. Så P. G. BERG i *Anteckningar om svenska qvinnor* (Sthlm 1864) där Mathilde de Béthune fått plats som historisk personlighet. I S. A. HÄGGS *Beskrifning öfver Upsala Kyrkogård* (Upsala 1886) åberopas Blanches berättelser vid biografien över de Béthune

Under sin vistelse i Stockholm har de B. råkat i djup nöd. Sysslan i Uppsala räddade honom. Under första året saknade han lön, varför han endast var hänvisad till sin språkundervisning och synes ha ställt sina anspråk på lektionsavgifterna något för högt, efter som akad. konsistoriet måste på studenternas klagan, hänvisa till den fastställda taxan, dock med tillägg, att de som begärde »en särskild termin» fingo betala efter överenskommelse. Under de följande åren uppgick den taxerade extra inkomsten till 200 rdr bco, och gravstenens ord om »oförtruten flit ända in i döds-kampen» vittna om att de B:s lektioner voro nog så eftersökta. Tack vare de ordinarie löneförmånerna: 45 tunnor spannmål —

den vanliga ransonen för en exercitiemästare — kontanta lönen 100 rdr b:o och den fria bostaden blev de B:s ekonomiska ställning rätt god. Hans bouppteckning visar ett till 1,494 rdr 16 sk. bco värderat, nästan skuldfritt bo, vari ingick, utom guldur och nipper, en del möbler och en ganska välförsedd garderob (3 frackar, 15 västar 33 skjortor m. m.) En boksamling om 377 n:r, mestadels i språkvetenskapliga ämnen, vittna om hans litterära intressen, 1 flöjt och div. musikalier om hans musikaliska. Ord-

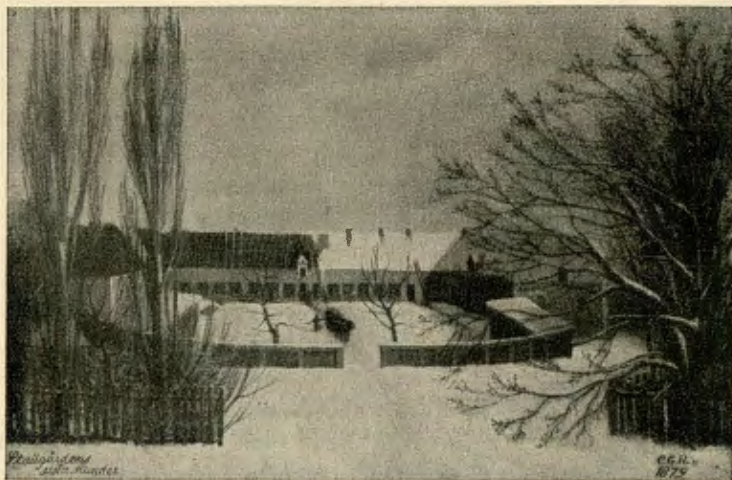

Fig. 2. Uppsala universitets stallgård. Efter oljemålning, signerad C. G. H—n 1879.

ningen och sparsamheten i hushållet voro nog till stor del hushållerskan, mamsell Klings, förtjänst, och till hennes förmån upprättade de B. sitt testamente.

Grannarna i Exercitiehuset voro, bl. a., fäktmästaren Gustaf von Heidenstam, i vars familj de B. var umgängesvän och åt vilkens son han stod fadder, vidare tyske språkmästaren Strömberg och dansmästaren Jonas Kullenberg. Med den sistnämnde, f. d. figurant vid Kungl. Teatern, var grannsämjan ej alltid den bästa. De B. hade låtit borttaga ett dörrstängsel till vindstrappan i deras gemensamma yttre förstuga. Över detta »egenmäktiga förfarande» klagade Kullenberg hos rector magnificus. Med en viss skärpa i tonen förklarade sig de B.: grindens borttagande hade skett med fru K:s begivande; K:s pigor stängde ej grinden eller dörren och då de gjorde det, skedde det med buller och hårda slag; i åtta år

hade »le Maitre de langue française» plågats av »les impertinences des domestiques du Maitre à danser»: de hade ofta stört hans vila och arbete o. s. v. Stridens utgång är obekant.

I korrespondens med sina samtida begagnar de B. alltid sitt modersmål, en elegant franska, vittnande ej blott om språkskicklighet utan ock om fin bildning och belevat umgängessätt.² Även i svenska språket besatt han en ingående kunskap, vilket framgår av hans på beställning av kronprinsen Karl Johan 1811 gjorda översättning till franska av Gustav IV Adolfs brev (d. ²³/₅ 1801) till kanslern ang. universitetets lönestat.

De B:s hälsa var i senare år vacklande. Redan sommaren 1815 tvang honom »une maladie très cruelle» att besöka baden i Söderköping. I striden med Kullenberg talar han om sin sjuklighet. Orden »doloribus mortis» på gravstenen tyda därpå. Sjukdomen, som vållade hans död, var stenpassion, som hans vän och läkare medicine professorn Jacob Åkerman ej mäktade bota med dåtidens läkarekonst.

I Uppsala levde de B., efter vad man kan finna, ett tillbakadraget liv, utan intimare, umgänge med de akademiska kretsarna. En viss känslighet, kanske retlighet i lynnet synes ej varit honom främmande och kan väl skrivas på sjuklighetens konto. Ett annat karaktärsdrag var hans förtegenhet om sitt förflutna liv. Vilka upplevelser, vilka minnen hade icke den franske emigranten att förtälja! Ungdomslivet bland den franska adeln, den stora revolutionen och dess färor, landsflykten och dess vedermödor. Men därom ej ett ord, en rad i brev eller tryck.

Hemlighetsfull var han ock om sin börd. Utom födelseåret yppade han såvitt vi veta, ej något därom; stadens kyrkoböcker förmåla intet. Låg därunder en familjehemlighet, som de B. var för stolt att lägga i dagen? Undrande stodo hans samtida inför denna levnadsgåta, och meningarna därom voro delade.

I C. M. CARLANDERS bok om *Svenska bibliotek och exlibris* finns en uppgift — tyvärr utan angiven skriftkälla — att Fersen d. y., akademikanslern, som gav de B. fullmakt på tjänsten, skall en gång om honom skrivit följande ord: *Il n'est plus Béthune que moi, mais il meurt de faim*. Säkerligen hade Fersen under sin franska vistelse lärt känna medlemmar av den högt ansedda de Béthuneska släkten. Om denna finnes ett år 1783 tryckt praktverk

² Professorskan Anna Geijer i Uppsala har meddelat, att hennes far Jonas Wärn, student 1817 (sedermera landshövding i Skaraborgs län) under sin studenttid lärt känna de B. såsom en fint bildad, språkskicklig och aristokratisk man.

av en abbé DOUAI, kaplan på en domän, tillhörig den prins de B. om vilken mera här nedan. Däri lär icke återfinnas någon Maximilien de B. född 1770. Kanske var detta verk känt för Fersen, och då äro hans ord tungt vägande. Det hedrar i allt fall Fersens goda hjärta, att han det oaktat med sin fullmakt räddade den okände främlingen från hunger och nöd.

En annan åsikt än Fersens hyste emellertid de B:s uppsalavänner, och säkra bevis därpå ansågo de sig ha funnit efter hans död. Dåvarande biblioteksamanuensen och docenten, sedermera prof. *J. H. Schröder*, som hade bestyret med försäljning av de B:s boksamling m. m., skriver till en av sina bekanta, en lektor Scheringsson, kort efter de B:s död:²

»Franske språkmästaren Maximil. de Béthune dog i förra veckan. Af hans papper befans han ojäfaktigt vara fransk Comte och Grandcroix af Malteserorden, således förnäm emigrant och förnäm språkmästare», och han tillägger något mystiskt: »en nyhet som ultras i Frankrike ej skulle tycka om att förnimma.»

Tyvänn äro dessa de B:s papper ej mer till finnandes. Vi få väl ej betvivla Schröders omdömesförmåga, än mindre hans sanningskärlek, huru svag han än var för förnäma bekantskaper. Åkerman, som var testamentsexekutor i de B:s dödsbo, måste antagas även ha sett papperen. Han var antagligen den, som ordnade med gravstenen, vars ord *nominis quondam laudatissimi* (fordom frejdat namn) och ordenskorset över inskriften tala för Schröders uppfattning. Dock bör å andra sidan bemärkas, att Åkerman vid bouppteckningen icke giver de B. annan titel än fransk språkmästare.

Då utsagorna äro så divergerande, har jag sökt komma till mera klarhet om de B:s börd genom forskningar både här och på fjärrare håll.

Ett å universitetsbiblioteket i Uppsala befintligt digert verk över den franska adeln, *Dictionnaire de la Noblesse Française*, ägnar ett tjugotal sidor åt släkten de Béthunes genealogi. Denna släkt, som leder sina anor från tiden bortom korstågen, är en av de äldsta feodala ätter i Frankrike. En ättling Robert, död 1036, var den förste, som skrev sig *Seigneur de Béthune par la grâce*

² Till exc. greve Clas Fleming skrev han d. 13. 11. 1822. »Franske språkmästaren Msr de Béthune är efter långsam sjuklighet i dagarna död. Af hans famillie papper har man verkligen funnit, att han var Comte och Grand-Croix af Malteserorden»; och d. 5. 12. s. å.: »Ibland afl. M. de Bethunes papper fans bevis att hans familj verkligen var gammalgrevelig. Han var ock född Malteser Riddare (till och med Grand-Croix).»

de Dieu. Släktens residensstad Béthune är belägen i nordöstra Frankrike; där och i belgiska Flandern och Nederländerna lågo släktens stora besittningar. Många framstående krigare och statsmän har släkten givit Frankrike, den berömdaste, konung Henrik IV:s store minister Maximilien de B., upphöjd till hertig av Sully. Utom dennes hertigligen gren finnas flera andra, vilkas medlemmar haft titel av marquis, comte o. s. v. Letar man nu i förenämnda Dictionnaire bland dessa de Béthuner, »otaliga som himlens stjärnor», såsom någon sagt, finner man ej vår språkmästare. Då släktförteckningen emellertid visat sig vara ofullständig i vissa hänseenden, har jag nödgats söka upplysningar från annat håll, bl. a. från Paris. Vid svenska beskickningen anställde pressombudet *Erik Sjöstedt* har haft godheten anställa ingående forskningar, vilkas resultat jag här skall i korthet meddela.

En av ättegrenarna är den furstliga Béthune-Hesdigneul. Den förste prinsen med detta namn *Eugène* (född 1746) var en stor magnat och gift 1772 med Albertine le Vaillant, en baronessa de Bousbecque av stenrik familj. Denne Eugène, förut marquis, förvärvade sig tack vare sina rikedomar furstetiteln av kejs. Josef II. En hans ättling *prince Henri de B.* lever ännu på sitt slott i norra Frankrike och är ättens huvudman och vårdare av dess arkiv, minnen och traditioner. Av denne, en 74 års åldring, har hr Sjöstedt erhållit skriftligt meddelande, vari han bl. a. uttalar, att den omfrågade Maximilien de B:s börd kan betraktas som *misstänkt* (*suspecte*) eller helt enkelt såsom *oregelbunden* (*irregulière*). Några fakta, menar den gamle ädlingen, tyckas angiva, att detta sista antagande vore det mest sannolika, och tiden för hans födelse 1770 stöder denna hypotes. Daterade från denna tidpunkt vore de bördskvalifikationerna, som den uppsaliensiske universitetsmannen tillskrev sig, ingalunda omöjliga. Prinsen anser sig dock böra iakttaga stark diskretion (*observer une grande reserve*) i fråga om fakta, som han icke med bestämdhet kan precisera.²

Av dessa ord anser sig herr Sjöstedt kunna antaga, att prinsen hölle för sannolikt, att hans stamfader, prins Eugène, kunnat haft en son i någon förbindelse eller kanske rent av hemligt äktenskap före sitt giftermål med Albertine le Vaillant. Ja, det synes icke uteslutet av prinsens mycket genomskinliga antydningar, att han hört talas om något dylikt, oaktat han icke anser sig kunna säga det rent ut.

² Med anspelning på den Blancheska berättelsen säger prinsen, att ingen i släkten någonsin hört talas om den uppgivna familjemedlemmens resa till Sverige.

Herr Sjöstedt tillägger, att hemliga giftermål på 1700-talet voro mycket vanliga inom den franska adeln. Där vimlade då av bastarder och gjordes icke så stor skillnad mellan dem och de legitima sönerna. Att de förra ej upptogos i ättens genealogiska skrifter, är dock naturligt. Grandseigneur de B:s rang och rikedom kunde giva en illegitim son en halvt erkänd social rang och sålunda är det ej heller omöjligt att den efterforskade de B. av sin inflytelserike fader kunnat föras in i Malteser-kapitlet.

På denna punkt står forskningen f. n., och föga utsikt finnes att föra den längre. Jag vill blott tillägga, att de B. enligt bo-uppteckningen innehåft två carneolsringar med Béthuneska vapnet: staden Béthunes vapen med en röd bjälke över silverfält. Något sigill på de B:s brev finns numera ej: en »samlares» sax har sörit därför.

Nu till slut några ord om Schröders utsago, att de B. varit Grand-Croix av Malteser-orden. Johanniter-orden¹ eller som den efter förvärvet av ön Malta kallas, Malteser-orden, var som bekant, en andlig riddareorden jämnställd med Tempelherrarnas. Efter den sistnämnda ordens undergång (1312) fick den förra en betydande del av dess stora ägodelar. Orden hade avdelningar eller linguæ i de flesta länder; även i Sverige ägde den besittningar. Dess dekoration var ett vitt kors med djupt inskurna armar och åtta spetsar.

I de Béthuneska genealogierna finnas många medlemmar med titeln Chevalier de Malte. Det synes varit sed inom högättade familjer på 1700-talet att låta upptaga sönerna i orden redan i deras spädate barndom (jfr Schröders uppgift: *född Malteser Riddare*). Därtill fordrades påvens medgivande, som sannolikt lätt vanns mot avgift. Vi ha ett typiskt exempel på en sådan *receptio in dispensatione minoris ætatis*. Den är utfärdad den 7 sept. 1777 för en samma år född ädling vid namn *Maria Amatus Bernardus Antonius Josephus Eugenius Maximilianus de Béthune et d'Hesdigneul*, son av förut omnämnde marquis, sedermera prins Eugène och hans gemål Albertine le Vaillant. Denne Marie etc. Maximilien de Béthune et d'Hesdigneul finns upptagen i »Biographie Nouvelle des Contemporains» (Paris 1820) såsom år 1816 varande »chambellan» (kammarrherre) du Roi des Pays-Bas. Han är således ej identisk med vår språkmästare.

Ordensbrevet² för Marie etc. Maximilien de B. et d'Hesdigneul

¹ Se härom HJALMAR BERGSTRAND, *Johanniterordens historia*, Sthlm 1922.

² Avfattat på latin.

finnes i Ordensarkivet på Malta (la Valetta), och jag har i mina händer en avskrift därav (se bil.). Som en egendomlighet må nämnas, att i receptionen ålägges den nye riddaren att inom två år fullgöra stadgad pilgrimsfärd till det heliga landet — en klausul, som var en relik från korstågstiden och nog ställt sig svår att efterlevas av recipienten i vaggan, såvida ej, såsom det i brevet tillägges, den unge riddaren kunde förvärva sig tillstånd — sannolikt mot särskild avgift — att få tiden för färden uppskjuten till ett annat år.²

Någon receptio för vår de B. har jag oaktat upprepade försök icke lyckats finna.

Som ett apropos till denna fråga förtjänar slutligen anföras en traditionell uppgift i S. A. HÄGGS kyrkogårdsbeskrivning. Han säger, att en ännu 1885 levande person, som samtidigt med de B. bodde i exercitiemästarebostället, berättat, att vid de B:s likbegängelse ett malteser-kors varit fäst på hans kista. Om denna uppgift skall fattas strängt efter orden eller om efter gammal sed vid enkannerligen höga frimurares begravning ett med kors prytt bårtäcke legat på kistan, är svårt att avgöra. Uppgiften styrker i allt fall antagandet, att de B:s vänner voro övertygade om hans riddarvärdighet, då de läto på hans gravsten inhugga korset, änskönt detta fick formen av ett frimurarekors och ej ett malteserkors. Frimurare var de B. säkerligen aldrig.

*

Den mans livsgärning, varom stenen med sitt kors och sin inskrift vittnar, var förvisso ingen kulturföreteelse av större betydelse. Det var fastmer känslor av vänskap, aktning och sympati för hans person, som manade hans vänner att resa stenen i akt och mening att bland kommande släkten hålla hans minne vid liv. Deras minnesgodhet har icke varit förgäves. Under det gångna seklet har värden hos fler än *en* väckt ett intresse, som räddat stenen från vanvård och minnet från glömska. Liksom novemberkvällen, då detta skrives, breder sitt dunkel över den franske språkmästarens grav, så vilar halvklart ljus över hans historia. Det är denna clairobskur, som lockar och tjsar. Det må och därför ej vara för djärvt att hoppas, att hans gravsten och hans minne skola bevaras ännu i många, kanske hundra år.

² Enligt meddelande från arkivarien vid Public Registry Office på la Valetta har vid fortsatta forskningar i ordensarkivet även tvänne yngre bröder till Marie etc. Maximilien de B., befunnits upptagna i orden cum dispensatione minoris ætatis.

Bilaga.

Reception jämte åldersdispens för Marie etc. Maximilien de Bethune et d'Hesdigneul.

Receptio cum dispensatione minoris aetatis pro
Nobilissimo Maria etc. de Bethune etc. etc.

Liber Bullarum No 581 fol. 18^t.

Die septimo mensis Februarii 1777 fuit expedita Bulla receptionis in gradum fratrum Militum de justitia venerandae linguae et presbyteriatûs Franciae cum dispensatione minōris aetatis pro Nobilissimo Maria Amato Bernardo Antonio Josepho Eugenio Maximiliano de Bethune, et d'Hesdigneul, nobilem Eugenii Francisci Leonis Marchionis de Bethune, et d'Hesdigneul, et Albertinae Josephae Eulaliae le vaillant, Baronissae de Bousbecque conjugum nato cum antianitate ab hodie, et termino annorum duorum ad solvendum passagium, reservata facultate praedictum terminum ad alium annum prorogandi. Commissa venerando presbyteriatûs Franciae Priori vigore litterarum apostolicarum Sanctissimi Pii Papae VI. Data Romae apud Sanctam Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die quarto mensis Augusti proxime praeteriti Pontificatûs sui anno tertio et extensa in forma.

En i Finland ännu fortlevande släkt med namnet Stålhandske.

Av Osmo Durchman.

Ätten Stålhandske n:r 98, vars finska medlemmar tidigare varit militärer, men sedermera i flere led ägnat sig åt domarevärv, beklädande i synnerhet tjänster vid Åbo hovrätt, fortlever som bekant i Sverige. I Finland utslocknade släkten i legitim linje år 1800, före Finska Riddarhusets instiftelse, med lagmannen Eric Gustaf Stålhandske, död ogift. Denne efterlämnade dock en son utom äktenskap, brandvakten Gustaf Adolf Stålhandske, född i Åbo 14 juni 1768, död där 9 jan. 1825, vilken hade i sitt gifte en son, rådstuvurättsnotarien i Åbo Gustaf Stålhandske, f. 1792, d. 1868. Av hans tre söner lämnade blott den mellersta, handlanden Adolf Reinhold Stålhandske, f. 1826, d. 1861, efterkommande, och representeras ättegrenen numera endast av tvänne manliga medlemmar: expeditiönsföreståndaren Einar Reinhold Torsten Stålhandske, f. 1880, (sonson till Adolf Reinhold S. och son till litteratören Gustaf Reinhold Alexander S., (f. 1852, d. 1896) och hans son Gustaf Lars Torsten, f. 1909.

Utom ovannämnde son Gustaf Adolf hade lagman Eric Gustaf Stålhandske ännu tre barn, av vilka dottern Gustava, f. 1787, d. 1834, 1807 blev gift med kronolänsmannen Benjamin Sagulin, f. 1783, d. 1815. Dessas dotter Amanda Gustava Sagulin, f. 13 nov. 1808, d. i Helsingfors 16 apr. 1865, trädde, sedan hon blivit änka efter häradshövdingen i Lappvesi domsaga (vigda i Åbo 13 juni 1826) Gustaf Julius Costiander, f. i Kesälaks 12 apr. 1793, d. i Åbo 6 jan. 1832, 7 maj 1837 i Fredrikshamn i nytt gifte med C:s systerson klassinspektorn vid Finska kadettkåren, statsrådet, filosofie doktorn Gustaf Johan Mechelin, f. i Kesälaks 23 juli 1807, d. i Fredrikshamn 28 nov. 1863, och blev i detta äktenskap 24 nov. 1839 mor till senatorm Leopold (Leo) Henrik Stanislaus Mechelin, död 26 jan. 1914.²

² Jmfr. K. J. HIDÉN, *Om Leo Mechelins anor på mödernesidan. Gustava Stålhandske och hennes anförvanter.* (Genealogiska Samsfundets i Finland Årsskrift VII), 1922. — Som en kuriositet kan nämnas, att Leo Mechelins härstamning med ledning av Anreps ättartavlor kan ledas från Gustaf Vasa. Filiationen skulle i så fall vara följande: Konung GUSTAF I, f. ²⁹/₅ 1496 (²⁸/₅ 1495, ³/₅ 1497), d. i Stockholm ²⁹/₉ 1560; förm. i Uppsala ²/₁₀ 1536 med MARGARETHA LEIJONHUFVUD,

Tab. I.

ERIC GUSTAF STÅLHANDSKE (son till kaptenen *Lorentz Eric Stålhandske*, f. i Åbo 17 juni 1699, d. (var död 12 dec.) 1746, och *Ulrica Eleonora Brase*, adl. ätten nr 998, f. 1708, d. i Åbo 7 juli 1763, se Anrep, tab. 17, Ramsay, tab. 9, Lewenhaupt II, s. 680), f. 24 febr. 1736. Student i Åbo 1757. Auskultant och e. o. notarie i Åbo hovrätt. Auditör vid lätta dragonkåren i Finland 4 apr. 1770; vid livgardet 1772. Assessor i Vasa hovrätt 27 juni 1775. Lagman i Karelska lagsagan 2 aug. 1776, och hann därför ej tillträda assessorstjänsten i Vasa. Erhöll avsked 2 okt. 1795. — Ägde Friskala frälsehemman i S:t Marie samt en kort tid Jokkis allodialsäteri i Jokkis. Tillhandlade sig även Toijala skattehemman i Karkku för sina barn med Maria Jacobsdotter. Led tidtals av hypokondri. Död i Åbo ogift 5 juni 1800.

Barn (födda utom äktenskap):

a) Son av *Lisa Mattsdotter Backman*, enligt en obestyrt uppgift torpardotter från Karkku:

Gustaf Adolf, f. i Åbo 14 juni 1768 (»Modern qvinnspersonen Lisa Mattsdotter, barnfadern sades vara notarien Eric Gustaf Stålhandske»^a), brandvakt, d. i Åbo 9 jan. 1825. Tab. 2.

b) Barn av *Maria Jacobsdotter*, f. i Tammela (Jokkis?) 3. okt. (10 mars?) 1768, d. i Karkku 28 apr. 1847, gift där 26 juli 1795 med frälseinspektorn å Toijala i Karkku *Johan (Mässiä) Forsström*, f. i »Nyland» 1768, d. i Karkku 11 nov. 1839. Maria Jacobsdotter var dotter till *Jacob Jacobsson* (utan känd befattning) f. (i Tammela) 1719, d. i Karkku 25 aug. 1806, och *Maria Jacobsdotter*, f. 1735, d. i Karkku 20 dec. 1797:

Gustava, f. i Jokkis 11 (ej 1) maj 1787, d. i Åbo 4 febr. 1834. — Gift i Karkku 17 dec. 1807 med kronolänsmannen, senast i Viborgs socken, *Benjamin Sagulin*, f. i Åbo 15 maj 1783, d. i Viborg 21 juli 1815.

f. 1515 l. 1516, d. på Tynnelsö ^{26/8} 1551. — Son: MAGNUS härtig av Östergötland, greve till *Dal* och *Vadsbo*, f. på Kungsbro ^{25/7} 1542, d. där ^{26/6} 1595. — Dotter med ANNA VON HAUBITZ: HELENA MAGNUSDOTTER; gift med Carl IX:s hovmarskall WOLMAR YXKULL, nat. YXKULL (nr 76) år 1625. — Dotter: ELISABETH YXKULL; gift 1639 med assessorn i Göta hovrätt HÅKAN SKYTTE av SÄTRA (nr 154). — Dotter: BRITA SKYTTE AV SÄTRA, f. ^{25/7} 1642, d. ^{4/2} 1687; gift i Helsingör ^{25/xx} 1659 med landshövdingen över Österbotten, överstelöjtnanten friherre JACOB DUWALL, (nr 64), f. i Wendel i Uppland ^{23/9} 1625, d. 1684. — Dotter: ELSA DUWALL, d. 1702; gift med assessorn i Åbo hovrätt HENRIC STÅLHANDSKE, f. i Kimito ^{24/6} 1647, d. där ^{7/10} 1714. — Son: LORENTZ ERIC STÅLHANDSKE, f. i Åbo ^{17/6} 1699, d. 1746; gift med ULRICA ELEONORA BRASE, f. 1708, d. ^{17/7} 1763. Se tab. I.

² Jmfr. även Åbo kämnersrättsprotokoll ^{6/3} 1770 (Finlands Statsarkiv).

Eric Adolf, f. i Jokkis 15 febr. 1789 (ej 9 mars 1788). Kallas i kyrkböcker »studerande», men återfinnes icke i Lagus' Åbo akademis studentmatrikel. Försvinner c:a 1809 från Karkku kyrkböcker. Sannolikt död ung.

Maria Johanna, f. i Åbo 31 juli 1792, d. där 1 dec. 1868. — Gift i Karkku 10 maj 1811 med kronolänsmannen i Karkku och Mouhijärvi distrikt, expeditionsfogden *Gabriel Juselius*, f. i Tammela 22 maj 1783, d. i Karkku 6 mars 1852.

Tab. 2.

GUSTAF ADOLF STÅLHANDSKE (STÅLHAND) (son till Eric Gustaf S., tab. 1), f. i Åbo 14 juni 1768. Brandvakt i Åbo. Flyttade i nov. 1817 till Stockholm. Död i Åbo 9 jan. 1825 i »vattusot». — Gift med *Maja Stina Nyström*, f. 2 febr. 1759, d. i Åbo 14 mars 1817.

Barn:

Gustaf, f. 10 maj 1792, rådstuvurättsnotarie, d. 30 dec. 1868.
Tab. 3.

Tab. 3.

GUSTAF STÅLHANDSKE (son till Gustaf Adolf S., tab. 2), f. i Åbo 10 maj 1792. Notarie vid rådstuvurätten i Åbo. Undfick avsked 3 maj 1865. Död i Åbo 30 dec. 1868. — Gift där 19 juli 1814 med *Gustava Rosenqvist*, f. 1792, d. i Åbo 22 mars 1859, dotter till murmästaren Johan Rosenqvist och Maria Björkbom.

Barn (födda i Åbo):

Gustava Emilie, f. 4 maj 1815, d. i Åbo 22 dec. 1899. — Gift där 7 maj 1842 med segelduksfabrikören *Nils Gustaf Hedenström*, f. i Åbo 3 mars 1801, d. där 28 febr. 1845.

Carl Gustaf, f. 25 okt. 1817. Student 13 dec. 1839. Lantmateriauskultant, sedermera vicelantmätare i Åbo och Björneborgs län. Död i Lundo 11 jan. 1876. — Gift i Vittis 31 mars 1853 med *Lovisa Charlotta Idman*, f. i Vittis 18 nov. 1817, d. i Pöytis 13 okt. 1881, dotter till sjökaptenen Fredric Idman och hans andra hustru Lovisa Margaretha Björnlund. — Barnlösa.

Johanna Henrica, f. 4 nov. 1819, d. i Masku 19 maj 1864. — Gift där 13 jan. 1844 med kofferdistyrmannen, ägaren av Taimo Isotalo i Nådendals socken (tidigare i Masku) *Simon Gustaf Birkstedt*, f. i Åbo 22 dec. 1809, d. i Nådendals socken 31 mars 1886.

Annette Charlotta, f. tvilling 2 okt. 1822, d. ogift i Åbo 28

apr. 1902. Var enligt läkarintyg av 21 jan. 1866 »fjåskig och mindre lämplig till äktenskap».

Amalia Antoinette, f. tvilling 2 okt. 1822, d. i Åbo 1 nov. s. å.

Adolf Reinhold (Fredrik), f. 4 sept. 1826, handlande, d. 31 juli 1861. Tab. 4.

Amalia Antoinette, f. 27 dec. 1828, d. i Tavastehus 1 dec. 1908. — Gift där 31 aug. 1856 med bokhandlanden i Tavastehus *August Wilhelm Grönholm*, f. i Hausjärvi 6 sept. 1832, d. i Tavastehus 7 nov. 1890.

Amanda Mathilda, f. 14 apr. 1832, d. i Tammerfors 4 dec. 1888. — Gift i Janakkala 17 sept. 1854 med nådårspredikanten vid kapellanstjänsten i Janakkala, sedermera kapellanen i Karvia *Richard Teofil Pontelius*, f. i Björneborg 11 apr. 1817, d. i Karvia 10 maj 1869.

Emil, f. 1 juli 1837. Extra kammarskrivare. Död ogift i Åbo 30 juni 1864, sinnessvag.

Tab. 4.

ADOLF REINHOLD (FREDRIK) STÅLHANDSKE (son till Gustaf S., tab. 3), f. i Åbo 4 sept. 1826. Handelskontorist (från 1846), sedermera handlande i Helsingfors. Drunknade under segling vid Härtonäs 31 juli 1861. — Gift i Helsingfors 20 juli 1851 med *Elisabeth Koménoff*.

Barn (födda i Helsingfors):

Gustaf Reinhold Alexander, f. 6 dec. 1852, litteratör, d. 25 jan. 1896. Tab. 5.

Karl Richard Konstantin, f. 18 sept. 1856, d. utrikes 15 nov. 1877, ogift.

Tab. 5.

GUSTAF REINHOLD ALEXANDER STÅ(H)LHANDSKE (son till Adolf Reinhold S., tab. 4), f. i Helsingfors 6 dec. 1852. Litteratör. Pseudonymen »Österviking». Utgivit: *Sex dikter* (1878). *Poetiska preludier* (1879). På livets vreda bölja (1:a uppl. 1884, 2:a uppl. 1889). *Penséer och hugskott* (1884). *Poetiska preludier* (1:a uppl. 1886, 2:a 1887, 3:e 1888). *Finsk-svensk-engelsk tolk* (1892). *Finsk-svensk-engelsk tolk för utvandrare* (1893). *Sånger från sjön* (1895). *Vägvisare i Helsingfors och dess omgifningar* (1895). Död i Helsingfors 25 jan. 1896.¹ — Gift i Stockholm 29 nov. 1880 med *Amanda von Brandenburg*, adl. ointr. ätt, i hennes andra gifte, f. i Jokkas 31 dec. 1844, d. i Helsingfors 30 apr.

¹ Jmfr. *Veckans Krönika* 1922, s. 531.

1888, dotter till kommissionslantmätaren i Nylands län, Gustaf Reinhold von Brandenburg och Johanna Juliana Brusin samt sedan 7 maj 1879 skild från kronfogden i S:t Michels härad Anders Emanuel Relander.

Barn:

Einar Reinhold Torsten, f. 3 okt. 1880, järnvägsbokhållare. Tab. 6.

Elin Amanda Valkyria, f. i Helsingfors 6 jan. 1885. — Gift där 13 apr. 1909 med kronolänsmannen i Jaala och Iittis norra distrikt, numera landskamreraren i Tavastehus län, vicehäradshövdingen *Kaarlo Juho (Laurén) Kahila*, f. i Helsingfors 2 apr. 1884.

Tab. 6.

EINAR REINHOLD TORSTEN STÅLHANDSKE (son till Gustaf Reinhold Alexander S. tab. 5), f. i Stockholm 3 okt. 1880. Student (nyl.) från svenska normallyceum i Helsingfors 3 juli 1901. Avlagt lägre förvaltningsexamen 17 apr. 1914. Praktikant vid statsjärnvägarna 8 juni 1899. Andra bokhållare å Helsingfors station 5 apr. 1906. Expeditionsföreståndare 1 mars 1910. — Chef för Mejlans skyddskår 12 apr. 1918. Lokalchef för Munksnäs skyddskår 27 maj 1919. — Gift i Helsingfors 28 juni 1908 med *Edith Mellin*, f. i Hangö 5 jan. 1880, dotter till målarmästaren Lars Wilhelm Mellin och Maria Wickman.

Barn (födda i Helsingfors):

Gustaf Lars Torsten, f. 26 mars 1909.

Götha Edith Amanda, f. 6 aug. 1912.

Källor.

Kyrkoarkiv: Fredrikshamn, Jokkis, Karvia, Karkku, Lundo, Masku, Nådendals socken, Reso, Sagu, S:t Marie, Somero, Tammerfors, Tavastehus, Viborgs svenska fmg, Vittis, Åbo. — Finlands Statsarkiv: Winterska samlingen. Mantalslängder, Åbo kämnersrättsprotokoll. — Litteratur: BERGHOLM, *Sukukirja*. BOSTRÖM, *Wasa Hofrätts Presidenter, Ledamöter och Tjänstemän*. COLLIANDER, *Suomen Kirkon Paimenmuisto. Genealogiska Sällfundets i Finland Årsskrift VI.*, RAMSAY, *Frälseslägter. Statskalendrar*. — Meddelanden av: Järnvägstjänstemannen Einar Stålhandske, Helsingfors; Docenten Dr. K. J. Hidén, Helsingfors; Hovrättsrådet August Jusélius, Åbo; Landssekreteraren Vilho Selinheimo, Helsingfors.

Carl Magnus Stenbock.

Den 28 mars 1923 avled i Linköping efter en längre tids sjukdom stiftsbibliotekarien greve Carl Magnus Stenbock.

Willfrid Carl Magnus Benvenuto Stenbock föddes den 20 jan. 1874 på slottet Kolk i Estland, vilket då disponerades av hans fader godsägaren fil. lic. greve Nikolai Paul Fromhold Pontus S., som var gift med sin kusin Magda Amalie Aline von Anders. Familjen överflyttade 1891 till Sverige, där fadern samtidigt inköpte egendomen Gottenvik i Östergötland.

Efter mogenhetsexamen i Stockholm 1896 inskrevs S. 1897 vid Uppsala universitet, där han tillhörde Östgöta nation, blev fil. kand. 1901, fil. lic. 1905 och fil. doktor 1906. Sistnämnda år antogs han till e. o. amanuens vid Kungl. Biblioteket, där han blev andre bibliotekarie 1909, och utnämndes 1917 till bibliotekarie vid Linköpings stiftsbibliotek. LSkS 1914, RVO 1920. Sedan 1907 var han gift med grevinnan Louise Mörner av Morlanda.

Stenbocks akademiska studier hade ej legat inom något biblioteksväsendet direkt berörande fack, utan väsentligen omfattat slavisk filologi. Det föreföll därför något överraskande, att han valde biblioteksbanan, men det skulle snart visa sig, att han här kommit på sin rätta plats. I mycket skulle jag vilja tillskriva detta den värdefulla handledning, av vilken S. kom i åtnjutande från Karl Henrik Karlssons sida, och den sympati, som existerade dem emellan. Ty S. var en man med starka sympatier och starka antipatier.

Det var också på förslag av Karl Henrik Karlsson, som S. den 17 mars 1908 valdes till sekreterare i Personhistoriska samfundet och redaktör för Personhistorisk Tidskrift, och dessa befattningar upprätthöll han till 1917 års utgång. Ingen har på dessa poster verkat så lång tid som han, och då man vet, i huru hög grad en sammanslutning är beroende av sin sekreterare, har givetvis hans betydelse för samfundets utveckling under den angivna tiden varit mycket stort. Hans varma intresse för de kulturhistoriska sidorna i den svenska adelns historia kom tidskriften i hög grad till godo. Mången erinrar sig säkert också med tacksamhet från denna tid den välgörande kritik, som S. utövade mot ovederhäftiga kalenderutgivare.

Ändrade förhållanden vid Kungl. Biblioteket gjorde att Stenbock 1917 sökte den då lediga stiftsbibliotekariebefattningen i Linköping, vilken han även erhöll. Han fick nu en mera självständig verksamhet och trivdes utan tvivel väl därmed. Han ägnade sig nu nästan uteslutande åt utvecklingen av stiftsbiblioteket och lyckades även intressera många bland Östergötlands invånare till ekonomiskt understöd för denna institution. Samfundet Linköpings Stiftsbiblioteks Vänner återupptog den gamla publikationen Linköpings Biblioteks Handlingar, varav S. redigerat de hittills utkomna häftena av den nya serien. I det sista brev undertecknad mottog från honom (okt. 1922) säger han sig hava velat för nästa årsskrift trycka ett register till L. C. Wiedes genealogiska samling samt dessutom ett annat register över östgötasläkter, som för icke länge sedan överlämnats till stiftsbiblioteket. Sjukdom verkade dock nedsättande på hans verksamhetslust, och hans bana bröts i förtid. För den, som haft förmånen att samarbeta med honom på det personhistoriska området, kvarstår alltid minnet av den vänlige, försynte och hjälpsamme mannen, som skall bevaras i tacksam hägkomst.

S:s tryckta skrifter äro här nedan förtecknade:²

² Recensioner och tidningsartiklar ha i allmänhet ej medtagits.

1906. Zur Kollektivbildung im Slavischen. Akad. afh.
1908. Om ätten Barnekows namn och ursprung. — P. T. 1908, Årg. 10, s. 75—80).
1909. Johan Gabriel Banérs 128 anor. — P. T. 1908, Årg. 11, s. 124—129.
Mörnerska släktboken 1468—1653. VII+128 s.
Cath. Elis. von Pfuels personalia. — P. T. 1909, Årg. 11, s. 130—137.
Schering Rosenhanes »Hortus Regius». — P. T. 1909, Årg. 11, s. 119—123.
Till vidstående Gustaf Wasa-porträtt. — P. T. 1909, Årg. 11, s. 28—29.
Ny svensk adelskalender för år 1910 utgifven af Carl Magnus Stenbock. VIII+799 s.
1910. En autograf af drottning Kristina. — P. T. 1910, Årg. 12, s. 131—136.
Recension af Ramsay, J., Frälsesläkter i Finland intill Stora ofreden H. 1. — P. T. 1910, Årg. 12, s. 54—57.
1912. Erik XIV, Almanacksanteckningar. Hans dagböcker, ritningar och musiknoter i ural. 160+(1) s.+29 pl. — Äfven i P. T. 1912. Årg. 14: H. 2—3. 188+(2) s.
Magalotti, L., Sverige under 1674. Från italienskan med 23 samtida bilder utgifven af C. M. Stenbock. VIII+134 s.
1913. Magnus Stenbock och Eva Oxenstierna. En brevväxling utgifven af C. M. Stenbock. D. 1. XIII+(1)+251 s.
Bland handskrifter på Kungl. Biblioteket. Anteckningar 19 s. — Separat ur Aftonbladet 1912 ^{18/8}, ^{29/12}, 1913 ^{20/7}, ^{28/9}.
Rålamb, G., Stockholms gamla slott skildradt af Gustaf Rålamb i förra hälften af 1700-talet. Efter handskrifter på Kungl. Biblioteket utg. af C. M. Stenbock. — Samfundet S:t Eriks Årsbok 1913, s. 30—86.
1914. Till brevväxlingen mellan Gustaf Adolf och Ebba Brahe. — P. T. 1914. Årg. 16, s. 104—115.
Magnus Stenbock och Eva Oxenstierna. En brevväxling utgifven af C. M. Stenbock. D. 2. X+(1)+212 s.
1915. Ett 300-årigt Vasaminne. Brevväxlingen mellan Gustaf II Adolf och Ebba Brahe. Utgifven af C. M. Stenbock (1)+59 s.
Förteckning på jord, skänkt eller köpt till S. Francisci kloster och S. Görans hospital i Söderköping 1458—1523. Efter en pappershandskrift från mitten av 1500-talet med okänd proveniens i Kungl. Biblioteket. Medd. af C. M. Stenbock. — Meddelanden från Östergötlands fornminnes- och museiförening 1913—14, s. 87—89.
Recension af Mörner, B., Maria Aurora Königsmarck. — P. T. 1914 (utg. 1915). Årg. 16, s. 187—196.
Rannsakningar om antikviteterna 1667—84. Östergötland. — Meddelanden från Östergötlands fornminnes- och museiförening 1913—14, s. 23—51.

- Venetianare på besök i Östergötland för snart 500 år sedan. —
 En bok om Östergötland 1915, s. 81—90.
1916. »En klagelig dag». — P. T. 1915 (tr. 1916). Årg. 17, s. 229—238.
- Rhezelius, I. H., Monumenta Uplandica. Utgifna af C. M. Stenbock o. O. Lundberg. 118 s.
- Uphall, Lucas, Gustaf Vasa på lit de parade och hans griftefärd, Meddelad af C. M. S. — P. T. 1916. Årg. 18, s. 104—110.
1917. Rhezelius, I. H., Monumenta Uplandica, s. 119—197.
- Sture, Sigr., Anno 1573 när Malin Sture bortfördes från Hörningsholm. Sigrid Stures berättelse upptecknad af Anna Banér nu ånyo utgifven [Med efterskrift af C. M. Stenbock.] 30+(2)+XXX+(3) s.
1918. Strövtåg i Linköpings stiftsbibliotek. 84 s.
1921. Brahe, Abr., Tidebok [1594—1629. Utg. af C. M. Stenbock o. R. Stenbock.] VIII+202 s.

Govert Indebetou.

Richard Hjorth.

Apotekaren Carl Richard Hjorth avled i Vadstena den 22 januari 1923 något över 75 år gammal. Med honom bortgick en person, vars namn bland de flesta för den genealogiska forskningen intresserade torde hava varit väl känt. Efter skiftande upplevelser under en mångfrestande levnadsbana blev slutligen det topografiska och i synnerhet det genealogiska studiet, som alltid med oemotståndlig makt lockat hans håg, det verksamhetsfält, som helt lade beslag på hans intresse och krafter. Hans arbete på dessa områden har också lämnat ej obetydliga spår inom facklitteraturen. Av honom till trycket befordrade publikationer utgöra nämligen ej mindre än fem häradsbeskrivningar för Västergötland, ett herdaminne för Skara stift 1871—1903 samt en mindre utredning om

medlemmarna av släkten Hjorth. Dessutom kan han sannolikt såsom uppgiftsamlare och bidragsmeddelare sägas hava varit till en viss grad medarbetare i en del under andra författarnamn utkomna släktverk. Synnerligen frikostig med tillhandahållande av uppgifter ur sina samlingar skydde han sällan någon möda att anskaffa begärda biografiska upplysningar av alla slag, även om därmed skulle vara förenade avsevärda arbetsprestationer. Med den varma hängivenhet för sitt ämne och den flit och energi, med vilken han grep sig an med sin uppgift, lyckades han även åstadkomma en rikhaltig materialsamling, ur vilken han oegennyttigt och utan njugghet var redo att med upplysningar bispringa alla, vem helst därom framställde begäran.

Det stora framsteg för den lokala arkivvården i vårt land, som betecknas genom upprättandet av landsarkiv, vilkas uppgift och betydelse även för personforskningen visserligen av Hjorth till en början alldeles underkändes, kom dock att utgöra den faktor, som gav honom impulsen till och för honom möjliggjorde den genealogiska forskningens så att säga systematisering. Från hösten 1909 bosatte han sig nämligen i Vadstena för att bekvämt kunna tillgodogöra sig det dñt förlagda landsarkivets personhistoriska material och har där varit en trågen forskare, ända tills de avtagande krafterna tvingade honom att för något år sedan avbryta denna sin käraste sysselsättning. Under denna tid har Hjorth, utom sitt arbete för riddarhusgenealogiernas fullständigande, i följd sammanfört utdrag ur födelse-, vigsel- och dödlängderna för samtliga församlingar inom Skaraborgs, Älvsborgs, Östergötlands, Kalmar, Jönköpings och Kronobergs län och därvid i allmänhet upptagit alla personer i originalen, som uppträda under särskilt släktnamn. Användbarheten av en sådan samling, vars utförande kostat avskrivaren ett decenniums oförtrutet arbete, torde icke behöva omtvistas. Vad som emellertid tyvärr i ej oväsentlig grad bidrager till förringandet av dess värde, är formen för dess uppställande, nämligen i följd löpande blyertsanteckningar i häften av folioformat. Att Hjorth själv på sista tiden insett det mindre praktiska i denna anordning, bevisas av att han påbörjat en omföring av dessa excerpter på lappkatalog. Samlingen har nu efter hans död enligt uppgift försålts. Hjorth hade även, såsom ju var att vänta, hunnit skaffa sig ett ej obetydligt fackbibliotek, som vid försäljningen upptogs till 513 nummer, i vilka talrika rättelser och tillägg vittna om ägarens intressen och kunskaper. Sedan 1881 var han korresponderande ledamot av Vitterhets-, Historie- och Antikvitetsakademien.

Personligen var apotekaren Hjorth en ovanligt välvillig, för att ej säga älskvärd natur, som endast för nöjet att göra andra en tjänst kunde underkasta sig betydande uppoffringar. Bland hans vänner och för den personhistoriskt intresserade delen av allmänheten skall hans minne leva länge och aktat.

G. F.

Smärre meddelanden.

— Personhistoriska samfundets till levnadsåren äldste ledamot, tillika en av dess tidigaste och mest intresserade, dessutom dess mångåriga revisor, f. kammarrättsrådet *Johan August Wallensteen*, avled i Stockholm den 4 mars 1923 i den höga åldern av 94 år. Endast ett par veckor förut hade hans maka, den på sin tid högt uppburna operasångerskan Wilhelmina Charlotta (Mina) Gelhaar skattat åt förgängelsen.

Wallensteens förkärlek för den genealogiska forskningen sammanhänge närmast med intresset för hans egen minnesvärda släkthistoria, och de uppsatser som han publicerat på det personhistoriska området, hänföra sig också till hans släkt, såsom »Adliga ätten Wallensteen nr 1305 †. Rättelser, tillägg och kommentarier» (P. T. 1903) och »Rosenfeldtska husen i Stora Gråmunkegränden» (St: Eriks årsbok 1917). Härutöver har han samlat ett stort excerptmateriel, som han avsett att skänka till Kungl. Biblioteket. Son till Nils Fredrik Wallensteen, konsultativt statsråd 1848—61, bekant som »konseljens författningslexikon», hade han redan från sin uppväxttid kommit i beröring med en mängd betydande personer ur vårt offentliga liv, och allt från år 1870 har han i dagbok biografiskt och genealogiskt kommenterat de människor, som han råkat. En lång levnadsminnen gjorde honom härutinnan mera erfaren än de flesta. Wallensteen hade hört till juvenalerna och var troligen den sist levande av dem. Även i 1840-talets skandinaviska studentmöten hade han varit deltagare. Vid sidan av sin ämbetsgärning som krigs- och kammarråd har han framträtt som utgivare och författare på krigs- och skattelagstiftningens områden. Från Personhistoriska samfundets sammankomster, som han ända in på senaste åren sällan försummade, efterlämnar han minnet av en nobel representant från en svunnen bildningsepok, en originell, självständig och varmhjärtad människa.

— Personhistoriska samfundets framlidne sekreterare, doktor Sune Hildebrand, var under den sista tiden av sitt liv sysselsatt med utgivningen av *Hakvin Spegels dagbok*, (Hakvin Spegels dagbok [1675—1680] ånyo utgiven av Sune Hildebrand. Stockholm, P. A. Norstedts förlag 1923, 8:0 XX, 174 s. Pris 15:—. Uppl. 550 ex.), som han dock icke hann avsluta. Någon nyhet för den historiska forskningen är väl icke Spegels diarium, ty det föreligger sedan 160 år tillbaka i tryck i Gjörwells svenska bibliotek, men då denna publikation i och för sig är sällsynt och texten där är fördelad i tre olika band, har ej anledning saknats till ny upplaga. Därtill kommer, att H:s edition innehåller långt

mera än den ursprungliga utgåvan. Ehuru det torde varit intresset för språket i de Spegelska anteckningarne, som närmast fäst H:s uppmärksamhet på dessa, till vilka han haft för avsikt att foga en filologisk inledning, som aldrig blev fullbordad, har han nämligen gått till verket med en mer än vanlig samvetsgrannhet och gjort sig mödan att även genomarbета materialet från rent historiska synpunkter. Resultatet föreligger i ett stort antal upplysande noter, i vilka dels direkta förklaringar lämnas till texten, dels talrika hänvisningar göras till litteraturen. Rikhaltigheten av dessa på varje sida förekommande kommentarer torde kunna betecknas som något alldeles enastående och ökar väsentligt värdet av publikationen. Den lucka för juli månad 1677, som finnes i de bevarade manuskripten och som redan av Gjörwell påpekats (jfr Warmholtz N. 5130), har däremot icke heller nu kunnat fyllas, ehuru ett stort antal avskrifter granskats och i inledningen närmare värdesatts. För den personhistoriska forskaren bör det utförliga personregistret bliva till nytta.

Aqut.

— I den finländska memoarlitteraturen intager Aug. Schaumans, *Från sex årtionden i Finland* ett betydande rum. Nyligen har av författarens son, universitetsbibliotekaren Georg Schauman, utgivits en ny upplaga (Björck et Börjesson 1922, band 1—2 pris 12 kr.). Arbetet, som avsett att behandla perioden 1830-talet till 1890-talet går ej längre än t. o. m. 1861. Som en av Finlands förste publicister spelade S. en betydande roll såsom redaktör av Morgonbladet 1853—1855, Helsingfors tidningar 1861—1863 samt av Huvudstadsbladet 1864—1885. Från universitets och studentlivet lämnas värdefulla skildringar. De stora akademiska festligheterna som t. ex. 1840 års jubelfest, då Franzén blev jubelmagister får sin vederbörliga behandling. För episoder såsom t. ex. Tölöaffären 1855 och Nordenskiölds överflyttande till Sverige på grund av ett tal vid promotionen 1857 redogöres. Helt naturligt ägnas särskilt intresse åt pressen. Såväl t. ex. Morgonbladet som Helsingfors tidningar, liksom landsortspressen skildras. Snellmans epokgörande insats i Saima och Litteraturbladet uppskattas högt. Schauman och Snellman stodo tidigare i nära förhållande till varandra, tills tidningspolemiken ej minst om Snellmans älsklingsidé en nation och ett språk vållade brytning. Av ledande politiker givas intressanta karaktäristiker såsom av Rehbinders, L. G. von Haartman, Langenskiöld och generalguvenören Berg. Redogörelsen för stämningarna under Krimkriget är av stort värde. En period av friare utveckling inleddes genom Alexander II:s tronbestigning. F. L. Schauman kunde vid universitetets kröningsfest tala om önskemålet av lantdagens inkallande. I striden för hindrande av att det s. k. januariutskottet trädde i lantdagens ställe tog S. livlig del. Arbetet prydes av ett stort antal porträtt och andra illustrationer. Ett tredje band avses att skola inrymma Schaumans skildring av Helsingfors på 1830-talet.

E. N.

— Ett nytt bidrag till den gustavianska memoarlitteraturen föreligger i den edition av *Geheimerådet greve C. E. Mannerheims egen-*

händig anteckningar, som efter manuskriptet i Finlands statsarkiv utgivits och försetts med en inledning av rektor Bruno Lesch (Svenska litteratursällskapets förhandlingar och uppsatser 35). Memoarens tyngdpunkt ligger emellertid närmast på tiden efter 1809 och röra sig då utförligt om Mannerheims arbete i den finländska administrationen, och han är full av beundran för kejsar Alexander. Helt visst erbjuda de härom mycket av intresse. Från den svenska tiden ge hans anteckningar, som nedskrivits först på alderdomen i helt förändrade förhållanden, icke något väsentligt nytt. Mannerheim kom till Finland först vid 24 års ålder 1783 som major vid Åbo läns infanteriregemente, och efter att ha tagit avsked ur krigstjänsten, med vilken han egentligen varit missnöjd, slog han sig ner 1795 som godsägare på Willnäs. Någon mera initierad åskådare av händelserna kan han icke sägas vara. I två riksdagar deltog han, 1786 och 1800. Rätt utförligt beskriver han 1788—90 års kampanjer, i vilka han deltog. Han ogillar starkt anjalamännens beteende, men är annars att räkna till de missnöjda elementen och hans uppfattning av Gustaf III överensstämmer därför närmast med den kända svartmålningen hos vissa memoärförfattare. Än mer kritiskt ser han på Gustaf IV Adolf. 1808 års fälttåg, vari han icke deltog, skildras helt kort och gott.

— I det senast utkomna häftet av *Personalthistorisk Tidskrift* (1922: 3—4) har Louis Bobé meddelat en intressant skildring om *Fru von Krüdenen i Danmark*. Den berömda baltiska baronessan — hon hette som flicka Barbara Juliane von Vietinghoff — vilken av kejsar Alexander I, hennes vita ängel, i motsats till den svarta ängeln Napoleon, mottogs som ett sändebud från Gud för att hjälpa honom att styra folken och som blev den heliga alliansens protektris, är alltid aktuell i Nationernas förbunds epok, men för svenskar har hon ett kanske ännu större intresse genom sin roman Valérie, vars miljö delvis är Stockholm och vars hjälte är en svensk ädling, greve Gustave de Linar, den siste av sin ätt. Sådan hon skildrat denne, en hyperromantisk drömmare, full av Swedenborg och Ossian, lungsjuk och melankolisk, har han i långa tider för den europeiska litterära världen stått som en särskilt svensk typ, och många försvarare av den klassiska traditionen i Frankrike ha högtidligen varnat för denne nordiske mystiker. I verkligheten var han emellertid icke någon svensk utan en ung rysk legationssekreterare Alexander Stachieff (en Alexander von Stachieff var rysk minister i Stockholm 1766 och 1773—75), i vilken hon förälskat sig den tid hennes man var gesant i Venedig. Bobé har nog rätt, när han säger, att man trots allt vad man skrivit om henne, i hög grad saknat faktiska upplysningar till hennes livs historia, och hennes roman har alltför lätt legat till hands att utfylla lakunerna i denna. Från den tid, hon vistades som rysk ministerfru i Köpenhamn, 1786—89 och 1791, har han lyckats finna rika underrättelser om henne, som ge en konkret bild av henne, sådan hon var, innan hon ännu blivit den religiösa sierskan. Hon är den diplomatiska kårens och salongslivets firade skönhet, mera extravagant, mera passionerad än de andra, på en gång brutal och älskvärd, och hon vann i den danska huvudstaden många

beundrare och väninnor, som uppriktigt saknade henne. Hon hade en betydande mimisk talang och firade stora triumfer som skådespelerska i dillettantkomedien. Vid utflykter har hon gjort bekantskap med Kullens klippor, som hon alltså skildrar i sin roman i ossiansk belysning. Säkert har hon i Köpenhamn även träffat flera svenskar. Den märkligaste av dem alla var Gustaf III, som besökte staden i oktober 1787 till stor oro för hennes man, och av den svenske kungen har hon åtminstone lånat förnamnet till sin svenske romanhjärte.

— *Karolinska förbundets årsbok 1922* (Lund 1923, 253 s.) är främst ägnad åt den karolinska forskningens föregångsmän Harald Hjärne och Arthur Stille. Professor Carl Hallendorff publicerar sitt i karolinska förbundet hållna föredrag om *Harald Hjärne och den karolinska forskningen* och professor Stilles minne har tecknats av lektor Per Sörensson.

— Ett vidlyftigt och på omfattande insamlingsarbete grundat biografiskt arbete, *Skara högre allm. läroverks lärjungar åren 1870—1910* (Skövde 1922, 383 s. 26 kr.), omfattande icke mindre än 2 969 biografier, har nyligen utgivits av kamrer Elis Erlandsson.

— En ny släkthistorisk publikationsserie har startats under namn av *Hasselrotska släktföreningens publikationer*, vars första nummer, *Kalender över släkten Hasselrot jämte de från samma stam utgrenade släktena Hasselroth och Hasselroth* (53 s. Sthlm 1923), utgiven av byrådirektören Axel Hasselrot, nyligen utkommit. Den lilla skriften är icke blott, som man av titeln möjligen kunde tro, en kalender över nu levande släktmedlemmar, utan rymmer en fullständig återtayla, såvitt bekant, över släkten. Något väsentligt nytt för den genealogiske forskaren erbjuder den visserligen icke utöver vad som förut finnes i tryck framlagt, men det måste anses som ett särdeles lyckligt grepp att börja en släkthistorisk serie med en dylik sammanfattande handbok, och kalendern över den livskraftiga Hasselrotska släkten är därför ett gott föredöme.

— Av *Finlands Riddarskaps och Adels Kalender* har 10:e upplagan med kalenderuppgifter för 1923 utkommit, utgiven i sedvanlig utstyrsel av riddarhusgenealogen Oscar Wasastjerna (Helsingfors 1922). I sitt företal påpekar utgivaren, att han till denna årgång varit i tillfälle att insamla fylligare notiser om utom Finland bosatta ättmedlemmar än tidigare. Närmast föregående edition var 1917 års kalender.

— På innevarande års *adelsmöte*, som avslutades den 26 mars, ha även ett par genealogiska frågor av intresse varit uppe till behandling. I syfte att beivra tillgrepp av utdöda riddarhusnamn och åstadkomma biträde åt ledamöter av riddarskapet och adeln vid åtgärder till skydd för deras namn samt att genom sakliga erinringar bidra till att ur nu pågående lagberedningsarbete på namnrättens område en god slutgiltig lagstiftning måtte framkomma, hade herr G. V. Gyllensvärd efter

en vidlyftig motivering, i vilken framfördes ett flertal exempel på missbrukande av adliga namn — utslöcknade ätters liksom ännu fortlevande — föreslagit (motion n:r 3), att riddarhusdirektionen skulle i domstolsväg, därest ej ett frivilligt avträdande kunde ske, utverka, att utdöda adliga släktnamn ovillkorligen skola bortläggas av obehöriga och att riddarhusets tjänstemän i görligaste mån med råd och dåd förberedelsevis biträda de medlemmar av riddarhusätter, vilka vilja försvara sina inkräktade släktnamn samt att riddarhusdirektionen i kontakt med andra sammanslutningar av svenska släkter, om så befinnerse tjänligt, skulle ingå till Kungl. Maj:t med »framställning i syfte att påvisa, huru som vissa redan befintliga eller föreslagna lagrum och andra författningsställen rörande släktnamnsinstitutet visserligen äga det mycket behjärtansvärda ändamålet att bereda fördelar åt onormalt existerande yngre och äldre individer, men i själva verket, i sina nu alltför kategoriska avfattningar, ganska ofta kunna medföra påföljder av motsatt innebörd, samt att jämkningar i dessa stadganden även påkallas såväl i det allmännas som i släkternas intresse, därför att stadgandena, så som de nu lyda eller äro föreslagna, ägna sig att dels ganska väsentligt lamslå släktnamnsrättens grundidé, bibehållandet av det legitima blodsbandets gagnande betydelse, dels i växande grad med tiden försvåra ett säkert handhavande av de i vårt land allt mer uppblomstrande släktföreningarnas verksamhet till inbördes hjälp.» I sammanhang härmed hade motionären även föreslagit, att de genealogiska arbetena inom riddarhuset mera väsentligt än hittills skulle inriktas på att utmönstra ur stamtavlorna nutida obehöriga personer, som angivits på dessa »utan känd ätteledning» och att fullständiga tabellerna över nu levande generationer samt att i särskild bok anteckna i yngre tid inträffade usurpationer av riddarhusnamn. I det utlåtande, som riddarhusdirektionen avgav i ärendet till särskilda utskottet, som hade att pröva motionen, avgavs bl. a. även en förklaring rörande den vid de genealogiska tabellerna för ett flertal ätter fogade *tabellen utan känd ätteledning*: »Å denna tabell antecknas personer, vilka enligt tillgängliga källor bära vederbörande ätts namn, men vilkas samband med ätten i övrigt icke kunnat konstateras. Dessa personer, vilka sålunda icke införas å ättens genealogi, kvarstå på tabellen 'utan känd ätteledning', till dess de genom nya källor bevisas tillhöra någon ättegren, då de strykas från sistnämnda tabell och i stället införas på vederbörlig plats i ättens genealogi. Ett sådant överförande förekommer icke sällan och visar den stora vikten av att bibehålla detta system oförändrat.» I anslutning härtill framhöll utskottet, att det genealogiska arbetet i riddarhuset i första hand bör omfatta ett bearbetande av det äldre genealogiska material, som kan finnas tillgängligt, men att detta i mera väsentlig grad, än vad hittills varit fallet, även böra inriktas på en undersökning av den rätt till adligt släktnamn, som eventuellt kan tillkomma antingen person, som finnes uppförd i tabell med överskriften »utan känd ätteledning», eller ock person med adligt namn, som icke finnes upptagen å genealogi eller nyss omförd tabell. Utskottet hemställer slutligen med anledning av motionen till Ridderskapet och adeln att besluta: »I:o att uppdraga åt riddarhusdirektionen att skyndsamt verkställa granskning av det av professor Eberstein utarbetade förslag till

lag om släktnamn m. m. samt att därefter till Kungl. Maj:t avgiva det yttrande över förslaget, vartill granskningen kan föranleda; 2) att i och för utvidgande av det genealogiska arbetet å riddarhuset därhän, att desamma i högre grad än vad hittills varit fallet jämväl kommer att inriktas på dels undersökning av den rätt till adligt släktnamn, som eventuellt kan tillkomma person, vilken utan att vara uppförd å i riddarhuset befintlig genealogi, bär dylikt namn, dels ock en allsidig komplettering av de genealogiska tabellerna över nu levande generationer, för vart och ett av åren 1924, 1925 och 1926 ställa ett belopp av 1,000 kronor till riddarhusdirektionens förfogande; 3) att herr Gyllensvärd's motion i övriga delar ej må till någon vidare åtgärd föranleda.» Denna hemställan bifölls utan ändring av adelsmötet den 26 mars. Vid detta sammanträde föreslog herr Croneborg, att direktionens åsyftade framställning till Kungl. Maj:t jämväl måtte komma att innehålla begäran om uttryckligt tillerkännande av behörighet för riddarhusdirektionen att vid domstol föra talan mot olovligt nyttjande av adligt släktnamn av säregen natur. Till förmån för detta tilläggsförslag samt även i övrigt har herr Gyllensvärd inlagt en utförligt motiverad reservation.

I anslutning till en motion (n:r 1) av friherre Gustaf Ridderstolpe angående anvisande av anslag för beredande av tillfälle för medlemmar av Ridderskapet och adeln att till reducerat pris förvärva exemplar av den nya upplagan av *Svenska adelns ättartaflor*, som under redaktion av Gustaf Elgenstierna skall utkomma på P. A. Norstedt & Söners förlag och varav första delen beräknas lämna trycket under den närmaste tiden, beslöt adelsmötet endast att giva riddarhusdirektionen i uppdrag att genom anordnande av subskription söka bereda Ridderskapets och adelns medlemmar tillfälle att till reducerat pris förvärva densamma. Enligt inhämtade upplysningar från förläggaren torde de nya ättartavlorna komma att omfatta åtta delar, varje del beräknad till en kostnad av omkring 70 kronor för inbundet och omkring 60 kronor för häftat exemplar.

Notiser.

Personhistoriska samfundets årsmöte 1923 ägde rum i källaren Freden i Stockholm fredagen den 13 april 1923 och var besökt av ett 50-tal medlemmar. I samband med mötets öppnande framkallade ordföranden, arkivrådet Joh. Ax. Almquist, minnet av de tvänne förutvarande sekreterarna i samfundet, d:r Sune Hildebrand och stiftsbibliotekarien greve C. M. Stenbock, som båda efter föregående årsmöte avlidit. Efter revisionsberättelsens uppläsande beviljades styrelsen ansvarsfrihet och ett av revisorerna framfört förslag om årsavgiftens sänkning bordlades i enlighet med stadgarnas bestämmelse. Till styrelse omvaldes arkivrådet J. A. Almquist, hovmarskalken greve Adam Lewenhaupt, professor Sven Tunberg och direktör Govert Indebetou samt nyvaldes efter d:r Hildebrand arkivarien Ivar Simonsson. Härefter omvaldes till redaktionsutskott arkivrådet Almquist, intendenten friherre R. Cederström, postkontrollören Gustaf Elgenstierna och förste arkivarien Bertil Boëthius samt nyvaldes arkivarien Simonsson. Till revisorer omvaldes kamrer A. Dandenell och hovrättsrådet F. W. Grönwall med kapten A. Pålman till suppleant. Efter förhandlingarnas slut höll justitierådet Birger Wedberg ett intressant och livligt uppskattat föredrag om »Prästen i Danderyd kontra kungamördarens vänner. En gustaviansk tidsbild». Härpå följde gemensam supé och sankväm.

Styrelsen har på sammanträde konstituerat sig sålunda, att till ordförande valts arkivrådet Almquist, till skattmästare direktör Indebetou och till sekreterare och redaktör för Personhistorisk tidskrift arkivarien Simonsson.

Utdrag ur revisionsberättelsen för år 1922:

Debet.

<i>Behållning</i> från år 1921		5,785: 25
<i>Inkomster</i> år 1922:		
Årsavgifter	6,370: —	
Lagerförsäljning	823: 86	
Räntor	225: 35	7,419: 21
	<u>Summa</u>	13,204: 46

Kredit.

<i>Utgifter</i> år 1922:		
Trycknings- och illustrationskostnader . . .	5,466: 64	
Uppbörds- och distributionskostnader m. m.	664: 61	
Arvoden	1,689: 44	7,820: 69
<i>Behållning</i> till år 1923		5,383: 77
	<u>Summa</u>	13,204: 46

Följande av samfundets skrifter utlämnas åt *ledamöter i samfundet* efter rekvisition hos sekreteraren, adr. Riksarkivet, Stockholm 2, till nedan-nämnda pris:

Svenska autografsällskapets tidskrift, Del I, n:r 1, 3, 7—12 årg.
1879—1888, (h. 2 o. 4—6 saknas), per n:r kr. 3:—.

Svenska autografsällskapets tidskrift, Del II, n:is 1—12 årg 1889—
1896, 340 sid.), lämnas fullständig till nedsatt pris av kr. 18:—.

Lösa häften för 3 kr. för varje häfte; dubbelhäfte n:is 11—12 för 6 kr.
Ex. tryckt på *bättre papper* (därav några få fullständiga årg. äro tillgängliga)
jämta *Register* till delarna I och II, även på *bättre papper* kr. 45:—.

Personregister till delarne I och II (44 sid.) kr. 6:—.
Personhistorisk tidskrift:

- Årg. I (1898—1899) h. 3 o. 4 å kr. 3:75 (h. 1 o. 2 slutsålda).
- › II (1900) h. 1 o. 2 å kr. 3:75 (h. 3 o. 4 slutsålda).
- › III (1901) (slutsåld).
- › IV 1902 — årg. XXIII (1922) å kr. 15 per årg. utom årg. VIII (1906), som är slutsåld.

Handlingar, utg. genom samfundet:

- I. S:t Nikolais kyrkas i Stockholm vigselbok, 1. 1604—1650 och 2. 1651—1700 (182 sid.), utg. af F. U. Wrangel kr. 9:—.
- II. En adlig och furstlig hofpredikant under 1600-talets senare hälft, P. G. Öjer; utg. af Karl af Schmidt (82 sid.) kr. 4:50.
- III. Släkten Aminoff (slutsåld).
- IV. Klosterfolket i Vadstena af C. Silfverstolpe (slutsåld).
D:o d:o tryckt å *bättre papper* (i få ex.) kr. 15:—.
- V. Svenska porträtt i samlingarna vid Uppsala universitet, förteckn. af N. Sjöberg (6+87 sid.) med 31 porträtt; ingår i Personhist. tidskr. årg. III h. 3 o. årg. IV h. 1—4 (slutsåld).
- VI. Svenskarné under dannebrogen 1848—50, med tillägg (102+24 sid.), af B. Schöldström, med 97 porträtt. Erhålles gm C. E. Fritzes bokhandel, Stockholm.
- VII. Svensk genealogisk litteratur, förtecknad af J. A. Almquist (80 sid.) . kr. 6:—.
- VIII. Porträttsamlingarna å Edsberg och Hedensberg (23 sid. och 14 porträtt + 56 sid. och 3 porträtt); ingår i årg. VI h. 3—4 och årg. VII h. 4.
Ny serie:
- 1. Köpings stads tjänstemän 1605—1905 af G. Elgenstierna (106 sid.); ingår i årg. VIII h. 3—4.
- 2. Kalmar regementes chefer 1623—1907 af F. Rudelius (160 sid. + 23 porträtt); ingår i årg. IX h. 3—4.
- Dödslistor från och med år 1899 till och med år 1903 å kr. 3:—.
- 3. Register till Personh. Samfundets porträttsamlingar årg. I—III (1906—08); ingår i årg. XI h. 2—4 och XII h. 1—2; även separat kr. 6:—.
- 4. Personhistoriska anteckningar rörande Kristianstads magistrat och andra stadens tjänstemän under åren 1700—1800. Af Karl Enghoff . . . kr. 6:—.
- 5. V. Millqvist, Svenska Riksdagens Borgarstånd 1719—1866. Personhistoriska anteckningar (slutsåld).
- 6. Erik XIV:s almanacksanteckningar, hans dagböcker, ritningar och musiknoter i urval, utg. af C. M. Stenbock; ingår i årg. XIV h. 2—3.
- 7. Olof och Caroline Wijks porträttsamling. Beskrifven af Nils Sjöberg; ingår i årg. XV h. 4.
- 8. Grefve Reinhold von Rosens porträttsamling. Beskrifven af Nils Sjöberg; ingår i årg. XVI h. 1—2.
- 9. Namnlistor över officerskårerna vid svenska s. k. männingsregementen till höst och ständsdragoner under stora nordiska kriget av V. Hamilton, C. H. Kreüger och E. Leijonhufvud; ingår i årg. XVIII h. 1—2.
- 10. Namnlistor över officerskårerna vid svenska s. k. männingsregementen till fot under stora nordiska kriget av E. Leijonhufvud kr. 15:—.

STOCKHOLM 1928. KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER. 230325